Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

לאדז מאנטאג ח אב תרפ"ו | פירטער יאהרגאנג | Nr. 165 (857) Łódź, Poniedziałek 19 Lipca 1926 | Nr. 165 (857)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71 || אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

היינט-עקספּאָזע פון פּרעמיער באַרטעל

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים, וועלכע זאָגט-צו צו זיין זעהר אַנ'אינטערעסאַנטע, וועט אַרויסטרעטען מיט דער עקספּאָזע דער פּרעמיער באַרטעל, וועלכער וועט אַרומרעדען די איצטיגע לאַגע אין לאַנד און זיך אַרויסזאָגען וועגען די פּראָיעקטען פון ענדערען די קאָנסטיטוציע.

העריאָ שאַפט דעם פראַנצויזישען קאַבינעט.

סאציאליסטען אפגעזאגט צו בעטייליגען זיך אין דער רעגירונג.

פּאַריז, 18. (פּאַט) העריאָ האָט אָנגענומען די מיסיע צו שאַפען דעם נייעם פראַנצויזישען קאַבינעט. ער האָט שוין אָפּגעהאַלטען אַ רייה קאָנפערענצען מיט די פאָרשטעהער פון די פּאַרטייען.

די סאָציאַליסטען האָבען אָפּגעזאָגט צו בעטייליגען זיך אין דער נייער רעגירונג.

מ'פערלאַנגט פון מאַסאַריק'ן ער זאָל נאָכטאָן דעם ביישפּיל פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

פּראַג, 18 (ספּ. טעל.) דער נאַציאָנאַלער אַרבייטער-אָרגאַן „נאַראָדני פּראַצע" האָט פּערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל פונ'ם בעקאַנטען טשעכישען פּאָליטיקער און פריינד פון פּרעזידענט מאַסאַריק, וועלכער פערלאַנגט, אַז מאַסאַריק זאָל נאָכטאָן דעם ביישפּיל פון מאַרשאַל פּילסודסקי און דורכפיהרען אויפ'ן רעוואָלוציאָנערען וועג אַ סאַנאַציע פון די פּערהעלטנישען אין לאַנד.

אַרעסטירט טשעכישע זשוּרנאַליסטען אין וואַרשאַ.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענטדעקטער שפּיאָנאַזש-אַפערע אין פּראַג.

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענטדעקטער שפּיאָנאַזש-אַפערע פון שעף פון טשעכישען גענעראַל-שטאַב גען. גאַידאַ, זענען אין וואַרשאַ פאָרגעקומען אַ רייה אַרעסטען צווישען פערדעכטיגע טשעכישע בירגער.

מ'גיט איבער, אַז די וואַרשאַווער פּאָליטישע פּאָליציי זאָל האָבען אַרעסטירט 2 אָנגעזעהענע טשעכישע זשורנאַליסטען, וועלכע ווייל'ן אין וואַרשאַ.

שרעקליכער זעלבסטמאָרד פון אַ חסיד'ישען יוד.

52 יעהריגער דעמביצער סוחר בענאַנגען זעלבסטמאָרד דורך איבערשניידען זיך דעם האַלז.

קראָקע, 18 (טעלעפאָניש) אין מערב-גאַליציען האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם דער זעלבסטמאָרד פון דעם דעמביצער אָנגעזעהענעם סוחר הירש לעהרער, וועלכער האָט זיך איבערגעשניטען דעם האַלז מיט אַ חלף, וועלכען ער האָט געבאָרגט ביי זיי ברודער, אַ שוחט.

דער זעלבסטמערדער איז אַלט געווען 52 יאָהר. ער איז געווען אַ חסיד'ישער יוד און געווען פון אַלעמען געשעצט און געליבט.

פרייטאָג אינדערפריה איז ער אַרויס פון שטוב און ערקלערט, אַז ער געהט אין מקוה. ס'זענען אַדורך עטליכע שעה, און לעהרער איז אַלץ נישט געווען צוריק. מ'האָט איהם אָנגעהויבען זוכען אָבער אָהן ערפאָלג.

ערשט שבת אינדערפריה האָט אַ פּויער אין פעלד געפונען דעם טויטען קערפּער מיט אַ חלף אין דער האַנד. נאָך אַנ'אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז דער טויטער קערפּער פון לעהרער'ן.

דער זעלבסטמאָרד, זאָל האָבען פאָרגעקומען צוליב נויט.

Dr. med. R. STUPEL
12 Szkolna 12
הויט-און װענערישע קראנקהײטען. 082
ליכטבעהאנדלונגען (רענטגען און קװארץ)
נעמט אָן פון 8—10, 12—2 און פון 6—8 אָוו.

גרויסע אַפערע מיט פאַלשע וועקסלען אין לאָדז

נאָכגעמאַכט זשיראָ'ס פון דער פירמע קאַראַל ט. בוהלע.— די אַפערע דערגרייכט אין די הונדערטער טויזענדער זלאָטעס.

(—) נאָכטען איז אין לאָדז ענטדעקט געוואָרען אַ ריזיגע אַפערע מיט פאַלשע וועקסלען, וועלכע דערגרייכט אין די הונדערטער טויזענדער זלאָטעס.

די אַפערע בעשטעהט אין דעם, וואָס אַ גוט-אָרגאַניזירטע אַפעריסטען-באַנדע האָט נאָכגעמאַכט אויף אַ קינסטלערישען אופן קונ'ישע וועקסלען מיט דער זשיראָ פון דער לאָדזער פירמע קאַראַל ט. בוהלע.

ווי-אַזוי איז ענטדעקט געוואָרען די אַפערע?

די אַפערע איז ענטדעקט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן:

אין דער בעקאַנטער לאָדזער מאַנופאַקטור-פירמע ז. זענען מיט איינינגע טעג צוריק דיסקאָנטירט געוואָרען וועקסלען אויף 16.000 זלאָטעס מיט דער זשיראָ פון קאַראַל ט. בוהלע.

ווען די דאָזיגע וועקסלען זענען איינגעפלאָסען אַלס דעקונג צוריק צו דער פירמע ביהלע, האָט מען דאָרט בעמערקט, אַז הם די אונטערשריפטען, אַלע זשיראָ'ס און נומערן שטימען, זענען אָבער אין דער וועקסעל-טעקע שוין פאַרהאַן די דאָזיגע וועקסלען מיט די זעלבע נומערן.

וועגען דעם, האָט די פירמע בוהלע מיטגעטיילט דער פירמע ז., וועמענס פּראָקורענט ס'האָט געוואוסט, אַז די וועקסלען האָט ער גענומען ביי אַ געוויסען קאָוואַלסקי'ן.

צוליב דעם, וואָס די פירמע ז. איז שבת נישט געווען טעטיג, האָט די פירמע בוהלע אַרויסגעשיקט צום פּראָקורענט פון דער פירמע ז., ה' ש. וועלכער וואוינט אויף דאַטשע אין זשאַקאָוויץ, אַ ספּעציעלען מענש מיט אַנ'אויטאָ, כדי פון איהם צו בעקומען די געהעריגע אויפקלערונגען.

ה' ש. איז באַלד געקומען קיין לאָדז, און דאָ פעסטגעשטעלט, אַז די וועקסלען האָט ער בעקומען פון אַ געוויסען מאַרקוס קאָוואַלסקי פּאָלודניאָווע 42).

דער פּראָקורענט ה' ש. מיט נאָך עטליכע פּערזאָן, אין דער בעגלייטונג פונ'ם דירעקטאָר פון דער פירמע בוהלע, ה' קאָפּעמאַן זענען תיכף אַוועק צום דערמאָנטען קאָוואַלסקי און ערקלערט, אַז די וועקסלען, וועלכע ער האָט דיסקאָנטירט זענען פאַלשע.

לכתחילה האָט ק. געטענה'ט, אַז ער גלויבט נישט, די וועקסלען זאָלען זיין פאַלשע, אָבער אויף דער ענערגישער פאָדערונג פון פּראָקורענט ה' ש., האָט ק. אַרויסגענומען 1000 דאָלאַר און געגעבען אַ קאַנטאָ אויף דעם געלד, וואָס ער וויל צוריקגעבען. דעם רעשט האָט ק. צוגעזאָגט צו געבען צומאָרגענס.

ה' ש. האָט דאָס געלד צוגענומען און אַוועק. אָבער שוין זייענדיג אויף דער גאַס האָט ער זיך אַרומגעזעהן, אַז קאָוואַלסקי איז בעת'ן געבען די 1000 דאָלאַר געווען אַזוי צומישט, אַז ער האָט אפילו נישט פערלאַנגט צוריק די וועקסלען, אָדער מ'זאָל איהם געבען אַ קוויטונג.

קאָוואַלסקי אין אַנטלאָפען.

ה' ש. אי דעריבער מיט זיינע בעגלייטער באַלד צוריק אַרויף צו קאָוואַלסקי'ן, אָבער ער האָט איהם שוין אין שטוב נישט געטראָפען. די פרוי האָט ערקלעהרט, אַז איהר מאַן איז אַוועק און וועט וואַרשיינליך באַלד צוריקקומען; דאַגעגען די סטרוזשקע פון הויז האָט ערקלעהרט, אַז ק. איז נאָר וואָס אַוועקגעפאָהרען מיט אַ וואַליזקע אין האַנד.

אַ גאַנצע נאַכט אין דער שטוב ביי קאָוואַלסקי.

אין דער שטוב פון קאָוואַלסקי'ן זענען געבליבען זיצען עטליכע יונגעלייט, וועלכע האָבען געוואַרט אַ גאַנצע נאַכט און נעכטען אַ גאַנצען טאָג, אָבער ק איז אַלץ נישט געקומען.

עטליכע שליח'ים זענען אויך אַוועק אויף די וואָקזאַלען, כדי צו כאַפּען קאָוואַלסקי'ן, אָבער אויך דאָס האָט נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַטען.

דער אויספאָרשונגס-אַמט ביי דער אַרבייט.

גלייך ווי די פירמע קאַראַל ט. בוהלע האָט זיך אַרומגעזעהען, אַז זי איז געפאַלען אַ קרבן פון אַנ'אָרגאַניזירטער אַפערע, האָט זי וועגען דעם מיטגעטיילט דעם אויספאָרשונגס-אַמט, וועלכער האָט תיכף אונטערגענומען די אויספאָרשונגס-אַקציע, מיט וועלכער ס'פיהרט אָן דער אונטער-קאָמיסאַר מיקאַ.

ס'איז קודם-כל פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער פאַל מיט די ענטדעקטע פאַלשע וועקסלען, מיט וועלכע ס'איז בעשווינדעלט-געוואָרען די פירמע איז נישט דער איינציגער.

ס'איז שוין אַ זיכערע זאַך, אַז די אַפערע דערגרייכט אין די הונדערטער טויזענדער זלאָטעס און די וועקסלען געהען אַרום אין לאָדז און אויסער לאָדז אין די מעהרערע צעהנדליגער עקזעמפּלאַרען.

נאָך אַנ'אַפעריסט.

גלייכצייטיג האָט זיך אין אויספאָרשונגס-אַמט געמעלדען אַ געוויסער ה' ראָזענבלום, וועלכער האָט בייגעלעגט פאַלשע וועקסלען, אויך מיט דער זשיראָ פון דער פירמע קאַראַל ט. בוהלע, וועלכע ער האָט בעקומען פון אַ געוויסען הערמאַן יאַקובאָוויטש.

דער דאָזיגער יאַקובאָוויטש האָט ערשט די לעצטע טעג ווידער בעשטעלט ביי ראָזענבלום'ען, אַז מ'זאָל איהם אָנגרייטען 50,000 זלאָטעס, ווייל ער האָט עטליכע „גוטע" ערשטקלאַסיגע וועקסלען, מיט דער זשיראָ פון דער גאַרן-שפּינעריי העבלער. די דאָזיגע טראַנזאַקציע האָט געזאָלט היינט, מאָנטאָג, רעאַליזירט-ווערען.

קינסטלערישע פאַלסיפיקאַטען

די פאַלסיפיקאַטען זענען אַזוי קינסטלעריש נאָכגעמאַכט, אַז אין ערשטען מאָמענט, קענען אפילו די דירעקטאָרען און פּראָקורענטען פון דער פירמע בוהלע נישט אונטערשיידען די פאַלסיפיקאַטען פון די אָריגינאַלען.

ווי אַזוי האָבען די אַפעריסטען געפעלשט?

ווי ס'ווייזט זיך אַרויס, זענען די פאַלסיפיקאַטען געמאַכט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן:

די פעלשער האָבען זיך געשאַפט אַנ'עקזעמפּלאַר פון בוהלע'ס אַ קונדישען וועקסעל, זיי האָבען נאָכגעמאַכט דעם דאַטום, שטעמפּעל, נומער, אונטערשריפט פון אויסשטעלער, און די זשיראָ פון קאַראַל ט. בוהלע.

לויט דעם דאָזיגען אָריגינאַל זענען נאָכגעמאַכט געוואָרען צענדליגער עקזעמפּלאַרען און - זיי דערנאָך דיסקאָנטירט ביי פערשידענע פּריוואַטע פירמעס. און מחמת דעם, וואָס די זשיראָ - קאַראַל ט. בוהלע - איז אַ גוטע, האָבען די אַפעריסטען אַליין נישט געדאַרפט זשירירען.

די דאָזיגע פאַלסיפיקאַטען זענען שוין אין די צענדליגער איינגעפלאָסען צו דער פירמע בוהלע אין פאָרטפעל גופא, און זי האָט לכתחילה נישט דערקענט די פאַלסיפיקאַטען.

וועמענס וועקסלען זענען נאָכגעמאַכט געוואָרען?

ביז-איצט איז שוין בעוואוסט, אַז צווישען די, וועמענס וועקסלען ס'זענען נאָכגעמאַכט געוואָרען, געפינען זיך אַזעלכע גרויסע און גוט-בעקאַנטע פירמען, ווי: אַראַלף מאַרעל, לעמבערג; יוניאָר נאַכפאָלגער, סטאַניסלאַוואָוו; שעכטער און קאַמפּ, לעמבערג, זילבערשטיין, וואַרשאַ און פיל אַנ ערע.

קינסטלער אַפעריסטען.

הגם די גאַנצע באַנדע איז נאָך נישט ענטדעקט און די אַקציע איז ערשט אין סאַמע אָנהויב, איז אָבער זיכער, אַז דאָ האָבען מיר צו טון מיט אַ באַנדע קינסטלער, וועלכע האָבען אין זייער „מלאכה" אַריינגעלעגט אַ סך קענטניש און פּרעציזע אַרבייט.

די אונטערשריפטען זענען אַזוי גענוי נאָכגעמאַכט, אַז מענשען, וועלכע קענען די אמת'ע אונטערשריפטען, זענען נישט אימשטאַנד צו אונטערשיידען די אָריגינאַלען פון די פאַלסיפיקאַטען.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג

אַרום דער דאָזיגער סענסאַציאָנעלער אַפערע איז אין פולען גאַנג.

דערווייל איז בעוואוסט געוואָרען, אַז אויסער די דערמאָנטע, האָבען נאָך אַ רייה פירמעס דיסקאָנטירט די פאַלשע וועקסלען, וועלכע זיי האָבען בעקומען פון דערמאָנטען יאַקובאָוויטש.

ענגלישע הלואה פאַר א"י=רעגירונג

4 מיט אַ האַלבען מיליאָן פונט אויף צו בויען באַהנען און פּאָרטען אין ארץ=ישראל.

לאָנדאָן, 18. (ספּעציעל) די רעגירונג גרייט צו אַ געזעץ וועגען בעפולמעכטיגען דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום צו געבען דער ארץ-ישראל-רעגירונג אַ הלואה פון 4 מיט אַ האַלבען מיליאָן פונט שטערלינג אויף צו בויען באַהנען און פּאָרטען און אויף אויסצוקויפען די באַהנען פון דער ענגלישער רעגירונג.

א מארד=געשיכטע אין רומעניען.

א רעוויזיע פון אַ פּראָצעס איבער א יודען-טערער.

בוקאַרעשט, 18. (ספּ. טעל.) דאָ האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע די נייע ענטדעקונגען אינ'ם רייניק-פּראָצעס.

מיט אַ צייט צוריק האָט אַ גרויסען טומעל אָנגעמאַכט דער פּראָצעס אין שאַמטאַר (רומעניען) פונ'ם מערדער רייניק, וועלכער איז פער'משפט געוואָרען אויף אייביגע טורמע פאַר'ן ערמאָרדען אַ געוויסען הערמאַן גראָס.

אין רומעניען ווערען ערנסטע פערברעכער פער'משפט צו צוואַנגס-אַרבייטען אין זאַלץ-גרובען. מורא האָבענדיג, אַז איהם זאָל נישט אויסקומען זיין גאַנץ לעבען צו פערברענגען אין די דאָזיגע זאַלץ-גרובען, האָט רייניק אָבגעגעבען אַנ'ערקלערונג, וואָס וועט איצט ברענגען צו דער רעוויזיע פון פּראָצעס.

בעת'ן פּראָצעס האָט רייניק בשום אופן נישט געוואָלט אָנרופען דעם נאָמען פון אַ פּערזאָן אין אַ גומענעם מאַנטעל, וואָס מ'האָט איהם פיל מאָל געזעהען מיט רייניקען צוזאַמען און וואָס האָט געשפּילט עפּיס אַ פערדעכטיגע ראָל אינ'ם גאַנצען ענין.

איצט ערשט האָט רייניק ערקלערט, אַז דער דאָזיגער אומבעקאַנטער הייסט אויגעניוש פוקס און וואוינט אין הושט (קאַרפּאַטען-רוס) און אַז ער זאָל עס זיין דער מערדער פון גראָס'ען.

אויפ'ן גרונד פון די דאָזיגע ערקלערונגען איז פאָרגענומען געוואָרען אַ נייע אויספאָרשונג. מ'האָט געמאַכט אַ רעוויזיע ביי פוקס'ען, נאָר מ'האָט ביי איהם גאָר נישט געפונען, אָבער ער איז געוואָרען אַזוי איבערראַשט, אַז ער האָט זיך מודה געווען אין אַלם. זיינע ערקלערונגען שטימען איין מיט די, וואָס ס'האָט איצט געגעבען רייניק.

איצט איז פעראָרדענט געוואָרען אַ קאָנפראָנטאַציע צווישען רייניק און פוקס'ען.

די פערפלייצונג אין יוגאָסלאַוויען.

די גאַנצע תבואה איז פערניכטעט.

וויען, 18 (ספּ. טעל.) פון בעלגראַד קומען-אָן ווייטערדיגע אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען דער שרעקליכער פערפלייצונג, וואָס האָט פעראורזאַכט דער פלוצלינגער אויסגוס פינ'ם דונאַי.

הונדערטער קילאָמעטער זענען פולשטענדיג פערגאָסען. צעהנדליגער דערפער זענען חרוב-געוואָרען און געפינען זיך אונטערן וואַסער. כמעט די גאַנצע פרישע תבואה אין דער געגענד, נאָהנט פון דונאַי, איז פערניכטעט געוואָרען.

דייטשלאַנד צאָהלט נישט רעגולער איהרע חובות.

רוים, 18. (ספּ. טעל.) די היי-יאָהריגע צאָהלונגען פון דייטשלאַנד אויפ'ן חשבון פון איהרע איטאַליענישע חובות לויט'ן דייוויס-פּלאַן האָבען אויסגעמאַכט אַנ'ערך 85 מיליאָן גאָלד-מאַרק.

אַנשטאָט דער סומע האָט דייטשלאַנד נאָר געצאָהלט איטאַליען 59 מיליאָן.

אויך לגבי אַנדערע מלוכות האָט דייטשלאַנד היי-יאָהר נישט פינקטליך געצאָהלט איהרע חובות און נאָר געדעקט אויף 75 פּראָצענט.

אַפּגעריסען זיך אַ בריק ביי דאַנציג

דאַנציג, 18. (ספּעציעל) נעכטען האָט זיך דאָ איבערגעריסען די צייטוויילעגע בריק, וועלכע האָט פעראייניגט דעם ווייכסעל-אויסגוס מיט'ן נייעם דאַנציגער פּאָרט.

די בריק האָט נישט געהאַט קיין גענוג שטאַרקען פונדאַמענט און איז אונטערגעשווענקט געוואָרען דורך די שטאַרקע כוואַליעס פון אַנ'אָנפאָהרענדען דאַמפּער.

2 וועגען מיט 4 פערד זענען אַריינגעפאַלען אין וואַסער. די פערד זענען אַרויסגעשלעפּט געוואָרען שוין טויט. די מענשען זענען אָפּגעראַטעוועט געוואָרען.

מאַרשאַל פּילסודסקי

האָט אַרויסגעבעטען דעם מינ. זאַלעסקי פון זיין קאַבינעט.

אין דער אויסלענדישער פּרעסע ווערט דערצעהלט פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע געשיכטע.

„אין אויסערן-מיניסטעריום איז געקומען מאַרשאַל פּילסודסקי און האָט געהייסען זיך אָנמעלדען דעם אויסערן-מיניסטער. דער מיניסטער זאַלעסקי האָט אויפגענומען פּילסודסקי'ן אין זיין קאַבינעט, און האָט בעמערקט, אַז ער וואַרט אויף אַ בעזוך פון אַנ'אויסלענדישען דיפּלאָמאַט.

און ווירקליך, אין אַ האַלבע שעה אַרום איז אָנגעקומען דער ענגלישער געזאַנטער מילער.

— צי וועל איך נישט שטערען, בלייבענדיג דאָ? האָט געפרעגט פּילסודסקי.

— חלילה! — האָט געענטפערט מינ. זאַלעסקי — ביטע זעהר!

ווען דער אויסלענדישער דיפּלאָמאַט האָט אָרומגערעדט מיט'ן אויסערן-מיניסטער דעם ענין, וועגען וועלכען ער איז געקומען, האָט זיך פּילסודסקי אָפּגערופען:

די הערען האָבען שוין געענדיגט? אויב יאָ, וועט איהר, ה' מיניסטער זאַלעסקי, זיין אַזוי גוט צו פערלאָזען דעם קאַבינעט, ווייל איצט האָב איך זיך אַדורכצושמועסען מיט דעם געזאַנדטען אונטער פיר אויגען!

מינ. זאַלעסקי איז בלייך געוואָרען און האָט זיך אַ פערשעמטער אַרויסגעטראָגען פון זיין אייגענעם קאַבינעט.

דער אויסלענדישער דיפּלאָמאַט-דערצעהלט ווייטער די צייטונג — האָט בעהאַלטען זיין שמייכעל. אין זיין לאַנד איז מען נישט געוואוינט, אַז אַ קריגס-מיניסטער זאָל אַרויסוואַרפען אַנ'אויסערן-מיניסטער פון זיין אייגענעם קאַבינעט.

דער גאַנצער ענין וועט זיך וואָהרשיינליך ענדיגען מיט דער דימיסיע פון זאַלעסקי, וועלכער האָט זיך דערפילט שטאַרק בעליידיגט".

אָפּגעריסען זיך אַ באַרג און פערשיט 100 מענשען!

בעלגראַד, 18. (ספּ. טעל.) אויף דער באַהן-ליניע צווישען זאַווידאָוויץ און סאַראַיעוואָ האָט זיך אָפּגעריסען אַ באַרג, וואָס געפינט זיך נעבען דער ליניע. דער באַרג האָט פערשיט אַ צוג, וועלכער איז איבערגעקעהרט געוואָרען.

אויפ'ן אָרט זענען אָנגעקומען פייער-לעשער, מיליטער און סאַניטאַרען און אַ ספּעציעלען רעטונגס-צוג. פון הינטער די שטיקער ליים האָט מען שוין אָפּגעשלעפּט 100 טויטע.

פינאַנץ-מיניסטער קלאַרנער זאָל דימיסיאָנירען?

וואַרשאַ, 18. (טעלעפאָניש) „ושעטשפּאָספּאָליטאַ" ברענגט אַ קלאַנג פון די מאַסגעבענדע פינאַנציעלע קרייזען, אַז אין דער נאָהנטסטער צייט וועט מיניסטער קלאַרנער דימיסיאָנירען.

די טעקע פון פינאַנץ-מיניסטער זאָל איבערנעהמען ה' היפּאָליט גליוויץ.

דער מערדער פון הובערט לינדע דערלאַנגט אַ קאַסאַציע.

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ווי בעוואוסט, איז טשמיעלעווסקי, דער מערדער פון געוועזענעם פּרעזעס פון פּ.ק.אָ., לינדע, פער'משפּט-געוואָרען אויף 10 יאָהר שווערע טורמע. לכתחילה האָט דער פער'משפּט'ער נישט געהאַט בדעה צו אַפּעלירען און אויפגענומען דעם אורטייל רוהיג.

איצט האָט טשמיעלעווסקי געמאָלדען דער געריכט-מאַכט, אַז ער ווענדעט זיך צום העכסטען געריכט מיט אַ קאַסאַציע אויף דעם אורטייל.

דער פּראָצעס וועט שוין אין דער קורצסטער צייט פאָרקומען אין העכסטען געריכט.

געענדיגט דער עקזאַמען פון די גענעראַל-שטאַב-אָפיצירע.

וואַרשאָ, 18. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). ס'האָט זיך געענדיגט דער עקזאַמען, וועלכע ס'האָט דורכגעפיהרט דער מאַרשאַל פּילסודסקי איבער די אָפיצירען פון גענעראַל-שטאַב.

דער עקזאַמען האָט געהאַט פאַר אַ ציל פעסטצושטעלען די פעהיגקייטען פון די גענעראַל-שטאַב-אָפיצירען.

דער עקזאַמען, וועלכער האָט געדויערט 2 טעג, האָט געגעבען גינסטיגע רעזולטאַטען.

קיין ליטוויש=פּוילישע אונטערהאַנדלונגען קומען נישט פאָר.

קאָוונאָ, 18 (ספּ.) אין ליטווישען סיים האָט מען אינטערפּעלירט די רעגירונג, צי ס'איז אמת, אַז אין דאַנציג קומען פאַר אונטערהאַנדלונגען צווישען פאָרשטעהער פון פּוילען און ליטע און אַז אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, זאָל אין קאָוונע אינקאָגניטאָ ווײלען אַ שליח פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער אויסערן-מיניסטער סלעזעוויציוס האָט דערויף געענטפערט, אַז נישט וועגען קיין שום אונטערהאַנדלונגען, נישט וועגען קיין שום שליח איז איהם נישט בעקאַנט און דעריבער זענען אויך די קלאַנגען נישט קיין ריכטיגע.

די פאַדערונג אויף וואַלוטען ווערט קלענער.

וואַרשאַ, 18 דער האַנדעל מיט וואַלוטען איז לעצטענס כמעט ווי אָפּגעשטאַרבען. דער קורס פון דאָלאַר אין פּריוואַטען האַנדעל האָט זיך שוין אויסגעגלייכט מיט די אָפיציעלע נאָטירונגען. די „באַנק פּאָלסקי" וויל נישט צאָהלען מעהר ווי 9.13 פאַר דאָלאַרען און 9.18 פאַר דעוויזען. אַלע געאָפּפערטע וואַלוטען ווערען דורך דער „באַנק פּאָלסקי" גאַנץ גערן געדעקט. צוליב דער נעשאָפּט-ער לאַגע ווערען די דאָזיגע פאָדערונגען זאָגאַר קלענער.

דער „וואַלוטען-רעזערוו" פון דער „באַנק פּאָלסקי" איז איצט אַ גאַנץ בעדייטענדער, אַזוי אַז אין די נאָהנסטע וואָכען איז נישט פאָראויסצוזעהן קיין שטייערונג אויף וואַלוטע. פערקעהרט, די בערזען-לייט פערזיכערען, אַז די „באַנק פּאָלסקי" וועט צו כל סוף מוזען איצט פערקלענערן דעם אָפיציעלען קורס. געגען דער דאָזיגער מיינונג טרעט אָבער אַרויס די „באַנק פּאָלסקי". אין אינטערעס פון דער „באַנק פּאָלסקי" ליגט ביים איצטיגען מאָמענט אונבעדינגט צו דערהאַלטען דעם דאָלאַר ביים איצטיגען צושטאַנד. צוליב עקספּאָרט-מאָטיווען קען דער קורס פון דאָלאַר נישט געענדערט ווערען.

דער כאַאָס אויף דער אַקציע-בערזע דויערט אַלץ ווייטער. פיל אַקציעס זענען ווידער געשטיגען מיט 25 פּראָצ.

Dr. med. H. BERGSON
אקושער-גינעקאָלאָג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
עוואַנגעליצקאַ 16 טעל. 10-26
נעמט אָן פון האַלב 6 ביז האַלב 7 אָווענד. 117

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27 81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
פּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

ווייכטיג פאַר לעטניקעס!
בעפאָר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, — דאָס נאָר אין דער פאַבריק
ש. שוואַרצאָווסקי
פּולנאַצנאַ 24 טעל. 31-85
בעקומט איהר שטעטס אויף לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:
פּאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר,
מעטאַל-בעטען, לע שאַכעס, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך,
קינדער-שפּאַציר-וואָגענס צו 60 זל.
פעלד-בעטען מיט ווענטלעך צו 18 זל.
אַלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

אכטונג, סוחרים און מילנער!
ביי די לאַנג-יעהריגע פירמע פון
ה. ראָזענבלום זעק
בעקומט מען פערשידענע סאָרטען צו צוגענגליכע פּרייזען.
לאָדז, אלעקסאַנדריסקאַ 16. 777

Dr. med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (האָר אויספאַל).
23 פּאָלודניאָווא 23
— — טעלעפאָן 40-26. — —
נעהמט אָן פון 9 ביז 10 און פון 6 ביז 8 אָווענד.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 19 יולי 1926 — לאדז, 19. יולי 1926

דער ספינקס

וואס דארף זיך היינט ענטפלעקן?

ספינקס אדער יאנוס? א רעגירונג, וואס וויל זיך נישט ענטפלעקן מיט איהר פאליטישן פראגראם פאר דער עפענטליכקייט, אדער וואס האט צוויי פרצופים פאר ביידע צדדים אין סיים?

די פראגע אינטערעסירט די פאליטיקער שוין א לענגערע צייט. וועמעס שלוחים זענען די איצטיגע מיניסטארען, פאר וועלכען פראגראם קעמפען זיי?

און אלע האבען געמיינט, אז דער פרצוף פון דער רעגירונג וועט קלאר ווערען אין טאג, ווען זי וועט פאדערען פאר זיך פולמאכטען. אין סיים האט מען געווארט מיט גרויס שפאנונג אויף דעם מאמענט, ווען עס וועט קומען צו בעטראכטען דעם ארטיקעל פון רעגירונגס-פראיעקט, וועלכער זעהט פאראויס פולמאכטען אויף ארויסצוגעבען דעקרעטען ביז אקטאבער 1927. — וועמען גיבען מיר? האבען געפרעגט די רעכטע. — ווער ביזטו? האבען געפאדערט אנערקלערונג די לינקע. די רעגירונג האט אבער געשוויגען.

האט מען געזוכט אנדערע עצות, אז די רעגירונג זאל ארויס מיט לשון. מען האט אויפגעפאדערט די רעגירונג, אז זי זאל כאטש אנרופען ביים נאמען, וועלכע געזעצען וויל זי ארויסגעבען אויפן סמך פון פולמאכטען. מען האט געוואלט דערזעהן כאטש א סילועט פון א פראגראם, א רמז אויף א ריכט-ליניע.

אבער דער פרעמיער האט זיך דערשראקען פאר אזא שאלה. ער האט אנגעהויבען צו סטראשען, אז די פראגע פון פולמאכטען שטעלט ער ארויס אלס צוטרוי-פראבע. אויף דעם עיקר-העיקרים אויף דער פראגע, וואס ווילסטו? האט ער געענטפערט: אלץ! אויף אלע פאלען, ביי אלע מעגליכקייטען וועט נויטיג זיין אויסצונוצען די פולמאכטען. זשעדנעקייט אהן א בעשטימטען אפעטיט, פולמאכטען אויף אלץ, וואס עס הויבט זיך אן מיט אן אלף, פראגראמלאזיגקייט מיט א'אנשטעל פון געהיימניספולקייט, א קיקס רעכטס און א וישתחוו לינקס, בלויז דאס האט בעוויזען די איצטיגע רעגירונג בעת דער לאנגער דיסקוסיע אין דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע.

אין פרינצי יעלע ענינים, וואו די רעגירונג האט גענומען אויף זיך די איניציאטיוו צו ענדערען די קאנסטיטוציע — מאכט זי א שוויג און לאזט דער קאמיסיע פלאנטערן זיך אין וואלד פון רעאקציאנערע „אויסבעסערונגען“ (פאר וואס נישט „אויסערגערונגען“?) וועלכע ליפערען, קאנקורירענדיג צווישען זיך און וועלענדיג איינער דעם צווייטען אריבערשטייגען, כאטשינסקי, סטראנסקי און קאנאפטשינסקי. דער טעקסט פון דער אזוי אויך נישט קלאר'ער קאנסטיטוציע ווערט נאך מעהר פערוויקעלט (הגם דער הויפט-כלל פון א קאנסטיטוציע איז קלארקייט). די פאראגראפען ווערען פול מיט זייער אנ'איבערגעשפיצטער סובטעליטעט, פון וועלכער מ'קען גאר נישט משיג זיין, און די רעגירונג קוקט און שוויגט, פונקט ווי זי וואלט בעזאגט: שלאגט אייך קאפ אן וואנד רעווידירט און קרימט אויס אלע פאראגראפען, אבי לאזט מיך הוליען א יאהר צייט.

בלייבען די לינקע אין א פערלעגענהייט, זוכען זיי אויף זייטיגע וועגען א שליסעל צו דעם מכלומרשטען פראגראם פון דער רעגירונג, פארשט מען די מחותנים צו דער מאי-שמחה — די הויפט טוער פון פ. א. וו., כדי צו ענטפלעקן די פלענער פון דער רעגירונג, דערוויסט מען זיך בלויז סודות פון חדר ארויס, אז די דאזיגע פלאנלאזיגקייט פון דער רעגירונג געפעלט אפילו נישט דעם מארשאלעק פילסודסקי גופא.

אבער וואס וויל פילסודסקי, ווייס מען אויך נישט. ער טראגט עפעס אויס א געדאנק — האבען דערצעהלט זיינע אדיוטאנטען און ער שוויגט, כל-זמן ער ענדיגט נישט דעם שפאציר.

און דערפאר ווייסען מיר נישט, וואס עס רעדט דער הויפט-זשיראנט פון דער רעגירונג — פילסודסקי. מיר ווייסען בלויז, אז דער מארשאלעק פארט נאכאמאל קיין דרוסגעניק, אז ער איז שוין געוועזן אין אראני ביי דער ליטווישער גרעניץ. אז ער בעט איינקויפען די „מציאה“ פון א צווייטראנגיגער קריגס-שיף, אבער איז דען דאס א שליסעל צו דער אינערליכער רעגירונגס-פאליטיק.

עס קוקען דעריבער מאדנע ענטוישט די פארשטעהער פון פ. פ. ס.; עס פירען שוין אפען א קאמפאניע געגען דער רעגירונג די פארשטעהער פון „סטראזניצטווא קלאסקיע“; עס הויבט זיך אן אנ'אונגעפרידענהייט אפילו ביי פילסודסקיס פרעטאריאנער פון „וויזוואלעניע“.

שטילערהייט פערלאזען די מאי-רעוואלוציאנערען דאס קינד פון דער מאי רעוואלוציע, לאזען אראפ א טרעהר אויף די שיינע פערלוירענע האפנונגס טעג און געוואוינען זיך צו צו דעם געדאנק, אז מען טאר נישט אפעלירען צו דער רעגירונג אין זכות פון געמיינזאמער אפשטאמונג. און זיי בעטען זיך ביי דער איצטיגער רעגירונג: זיי א רעכטע, זיי אלץ וואס דו ווילסט אבער טו כאטש איין געפעליגקייט אין נאמען פון דער געמיינזאמער פערגאנגענהייט: לאז אונז שטארבען וואס שנעלער, לאז אונז פונאנדער! אבער דא ענטפערט די רעגירונג: איך וויל אפילו דערויף פולמאכטען; צי וועל איך אבער עפעס טון און ווען — דאס ווייס איך נישט. די סודות-פולע רעגירונג שוויגט; זי לאזט דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע דרעהען און פלאנטערן, און ווישט אויס גרינדלעך די שפורען פון דער מאי-איבערקעהרעניש... טיילווייז בעוויזט זי איהר פנים, אבער נישט פאר די לינקע; בלויז די יודען האבען דעם זכות צו זעהן דעם אמת'ן פנים פון דער רעגירונג. בלויז פאר זיי ווערט געטון די געפעליגקייט און עס ווערט ענטפלעקט די רעגירונגס-פראגראם. די יודישע שותפים פון דער מאי-רעוואלוציע (דאס יודישע קאלא) בעקומט שוין א צווייטע מתנה פון דער רעגירונג: פריהער אנ'עקאנאמישע — פון 10 פראצ. הוספה צו די שטייערן, און איצט א „קולטורעל פאליטישע“ אין פארם פון דער נאמינאציע פון דעם „אומבעקאנטען“ אבער דאך „בעשטימטען“ אין זיינע אנטיפאטיעס צו יודען בילדונגס-מיניסטער סויקאווסקי.

דער געהיימניספולער ספינקס און דער צווייקעפיגער יאנוס דארף היינט דורכ'ן פרעמיער בארטעל ענדליך ענטפלעקן זיין פנים.

ב. זיננער.

איז א קאכענדיגען קעסעל.

פון ראובן בריינין.

בריף פון רוסלאנד.

איבערגעדרוקט פון „ג. י. טאג“ מיט דער ערלויבניש פון מחבר.

שוין 25 טעג, אז איך געפין זיך אין מאסקווע און איך בין געקומען אין נאהענטער בעריהרונג מיט אלע קרייזען, יודישע און נישט-יודישע, מיט די העכערע אינטעלעקטועלע און רעגירונגס-ספערען, ווי מיט די ארבייטער און בעאמטע. און דאך קען איך זיך נישט בעפרייען פון דער פארשטעלונג, אז איך בין אריינגעפאלען אדער ארויפגעפלויגען אויף אנ'אנדער פלאנעט. מיר שיינט אפט, אז דא, אויף דעם נייעם פלאנעט, הערשט אנ'אנדער לאגיק, אנ'אנאנדער מענשליכע פסיכאלאגיע, כמעט אנדערע נאטור-געזעצען. עס שיינט מיר, אז איך האב פאר די אויגען אנ'א מגעקערטע פערספעקטיווע: דאס קלענסטע ערשיינט גאנץ גרויס, און דאס גרעסטע — גאנץ קליין.

איך האב דעם געפיהל, ווי איך וואלט זיך געפינען אין א קאכעדיגען ריזען-קעסעל. אפשר וועט זיך אלץ פערוואנדלען אין דאמף, אין רויך, אין עקספלאדירענדען גאז. און אפשר וועט זיך אלץ נאך אויסקריסטאליזירען, אפקיהלען און אננעמען פעסטע פארמען.

*

גאר איינדרוקען, — נאך קיין אפשאצונגען.

דעם ערשטען טאג שבועות האב איך געדאווענט אין דער גרויסער, זעהר שעהנער כאר-שול. אט די סינאגאגע האט זיך איהר געשיכטע. אנ'ערך מיט 40 יאהר צוריק האט זי זיך געבויט, ווען דאס מאסקווער יודענטום איז געווען רייך. ווען די שול האט געהאלטען ביים פארטיג ווערען, איז געקומען דער דעמאלסדיגער גענעראל-גובערנאטאר סערגעי, דער אנקעל פון צאר ניקאלאי, און האט פערזיגעלט די שול. די שול האט געזאלט ווערען דער שטאלץ פון דעם מאסקווער יודענטום, און דאס האט דער צורר ישראל נישט געוואלט דערלאזען, און די שול איז א פאר צעהנדליג יאהר געשטאנען פערמאכט.

די ערשטע צייט פון דער באלשעוויסטישער מלוכה, האט מען פערוואנדעלט די גרויסע כאר-שול אין עפעס אנ'ארבייטער-אינסטיטוציע. ביז עס איז געלונגען, א דאנק דער מיה פונ'ם פערשטארבענער רב מזא"ה, אבצוראנגען די שול און עפענען זי אלס א מקום-תפלה און נאך צו פערשענערען זי.

דער יודישער ארבייטער-סאיוז, מיט דער יעווסעקציע בראש, האבען זיך נאכדעם אנגעשטרענגט צו פערוואנדלען די שול אין אנ'ארבייטער-קלוב, אבער דער סימפאטישער סמידאוויטש, דער וויצע-פרעזידענט פון סאוויעטען-רוסלאנד האט דאס נישט צוגעלאזען, און די יודען דאווענען דארט פריי ווי אין די אנדערע קלענערע שולען און אין די געדרונגענע מנינים.

די ריזיגע סינאגאגע איז געווען איבערפאקט, אונטען די מענער און אויבען אין דער עזרת נשים — די פרויען. דער חזן מלמד מיט זיין כאר האבען וואונדער שעהן און עכט סקארבאוויש געזונגען די תפלות. איך האב גלייך בעמערקט, אז די יוגענד פעהלט אין שוהל.

כ'האב בעטראכט דעם עולם אויף די ערשטע בענק: — פערזארגטע פנים'ער, שלעכט נעקליידעט און אומזיכערע בעוועגונגען. זעהר פיל פונ'ם עולם זענען געווען געקליידעט אין שווארצע קורטקעס אדער אין טאלסטאווקעס (בלוזעס, וואס טראגען טאלסטאי'ס נאמען).

נאך קריאת-התורה, איז ארויפגעגאנגען דער יונגער געלעהרטער פילאלאג סעדיה מזא"ה, וועלכער איז געווען פריוואט-דאצענט אין דער מאסקווער אוניווערזיטעט און מ'האט איהם אויסגעשלאסען פאר זיין שווערער זינד, ווייל ער איז דער זוהן פון א רב, פון דעם בעקאנטען הרב יעקב בן ישעיה מזא"ה. אויף דער בימה און ער האט געהאלטען א פייערליכע רעדע.

די ערשטע העלפט פון דער רעדע, אין רוסיש און העברעאיש, האט ער געווידמעט דעם שרייבער פון אט די צייל׳ן. ער האט מיך בעגריסט אינ'ם נאמען פון מאסקווער יודענטום. ער האט בעצייכענט מיין בעזוך אין איצטיגען מאמענט מיט'ן צוועק ווי עס לעבט זיך אונזערע ברידער און ווי שטעהט עס מיט'ן יודענטום, אלס די גרעסטע ערייגניש אין דער מאסקווער קהלה זינט די לעצטע אכט יאהר, ווייל די קהלה זעהט אין מיר דעם ערשטען גאסט, וואס איז נאהענט צו זיי אלעמען און וואס ברענגט זיי א ברידערליכען גרוס פון ארץ-ישראל, פון די ברידער אין אייראפא און אין אמעריקא. זייט מיין קומען קיין מאסקווא, פיהלען זיך דא די יודען נישט אזוי עלענד און נישט אזוי אפגעשלאסען פון דער גרויסער יודישער וועלט.

דער רעדנער האט זיך געווענדעט צום גרויסען עולם מיט דער פראגע: דארף ער מיר דאנקען אינ'ם נאמען פון דער קהלה? — דער עולם האט געענטפערט מיט א בעגייסטערטער צושטימונג — און דאס האט מיך טיף גערוהרט.

די אנדערע העלפט רעדע האט סעדיה מזא"ה געווידמעט דער טעמע פון מתן-תורה און די בעדייטונג פון גוי קדוש. אין א געהויבענעם און מוטיגען טאן האט ער גערעדט וועגען דער תורה און וועגען קדושה, הייליגקייט. ער האט בעריהרט די ערייגנישען פון די לעצטע יאהרען און ער האט מוטיג און פלאם-פייערדיג גערופען דעם עולם צו קעמפען פאר'ן יודענטום און צו טראגען הויך און מיט מסירת-נפש די יודישע פאהן.

פערעל האבען זיך געשאטען פונ'ם מויל, פון די ליפען פונ'ם יונגען רעדנער (מזא"ה איז אלט 26 יאהר); יעדע פראזע איז געווען געשליפען און געטאקט. ציטאטען פון מדרש און אגדה, ווי אויך געפליגעלטע אפאריזמען האבען צוגעגעבען דער יום-טוב'דיגער רעדע א בעזונדער טעם און חן.

נאכ'ן דאווענען — וועלכער האט זיך איבריגענס שפעט פערענדיגט, נאך 2 א זייגער, האט מיך דער גרויסער עולם ארומגערינגעלט מיט ליבע און גאסט-פריינדליכקייט. מ'האט מיך נישט געוואלט אפלאזען, פערשאטען מיך מיט פראגעס און מיט ליבענסווירדיגקייטען. דער עולם האט פשוט נישט געוואלט פערלאזען די סינאגאגע און האט מיך אויפגעפאדערט ארויפצוגעהן אויף דער בימה און רעדען צו זיי. איך האב דאס אבער איבער זעלבסטפערשטענדליכע גרונדען נישט געטון.

צווישען די מתפללים האבען זיך געפונען פערשידענע יודישע פראפעסארען און די שארית הפליטה פון די יודישע געלעהרטע, משכילים, לומדים און כלל-טוער. גאנצע גרופעס פון זיי האבען מיר בעגלייט, קעגען מיין ווילען, צו מיין האטעל. די גרעסערע מחנות פונ'ם עולם, וואס האבען זיך א לאז-געטון נאך מיר, ארויסגעהענדיג פון דער סינאגאגע, האט די מיליץ פונאנדערגעטריבען.

דער עקאנאמישער חורבן פון די יודען אין מזרח-אייראפא.

אנ'ארטיקעל פון יעקב לעשטשינסקי.

(קארעספאנדענץ פון בערלין צום „נייעם פאלקסבלאט“).

דאס יולי-העפט פון יודישען ווירטשאפטליכען ארכיוו ברענגט א גרויסע אבהאנדלונג וועגען דער סאציאלער און ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון די יודען אין מזרח-אייראפא אין די יאהרען נאך דער וועלט-מלחמה. דער מחבר פון דער אפהאנדלונג, איז דער בעקאנטער יודישער נאציאנאל-עקאנאמיסט ה' יעקב לעשטשינסקי.

די סאציאלע און ווירטשאפטליכע בעדינגונגען, אונטער וועלכע די יודישע מאסען אין מזרח-אייראפע האבען געמוזט פיהרען זייער קאמף פאר עקזיסטענץ אין די מלחמה-יאהרען, כאראקטעריזירט לעשטשינסקי אויף פאלגענדען אופן:

1) צוליב די מלחמות און בירגער-קריג, צוליב'ן חרוב ווערען פון דער לאנד-ווירטשאפט און פערארעמקייט פון די פויערים-מאסען, האט זיך פערקלענערט די קויפס-פעהיגקייט פון פויער און דער שטאט, 2) די צושטערונג פון דער אינדוסטריע האט נאך מעהר פערקלענערט די נאכפראגע אויף שטאדטישע ארטיקלען. 3) דער שטייער-סיסטעם איז אומעטום געענדערט געווארען לטובת דער דארפישער בעפעלקערונג און בעלאסטעט שטארק די איינוואוינער פון די שטעט. 4) די פויערים-מאסען, וועלכע האבען זיך אין פערהעלטניש צו דער פאר-מלחמה-צייט שטארק ענטוויקעלט קולטורעל און פאליטיש, האבען געשאפען א פערצווייגטע נעץ פון קאאפעראטיוון און געגרינדעט א מין עקאנאמישע זעלבסט-שוץ.

קרוב א מיליאן יודען האבען פאר'ן קריג געלעבט אין תחום-המושב און זיך בעשעפטיגט מיט האנדעל פון אגראר פראדוקטען. צוליב די ענדערונגען אין דער ווירטשאפט-סטרוקטור אין מזרח-אייראפא איז די דאזיגע מאסע געווארען גענצליך פערארעמט. די ווירטשאפטליכע און סאציאלע פאזיציעס פון די מזרח-אייראפעאישע יודען זענען צוריקגעווארפען געווארען אויף צעהנדליגער יאהרען. דער פראצענט-זאץ פון די פראדוקטיווע עלעמענטען איז געזונקען. דער אונגעזונדער קליינהאנדעל איז געוואקסען. אזוי, למשל, האט זיך געפינען צווישען די יודען אין לעטלאנד אין 1897 יאהר 35.04 פראצענט הענדלער, און 1920 יאהר 50 פראצ. אין יאהר 1923 שוין 53,6 הענדלער. דאגעגען איז דער פראצענט-זאץ פון יודען, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער אינדוסטריע געפאלען פון 42,2 פראצ. אין יאהר 1897 אויף 32,4 פראצ. אין יאהר 1920. אין ליטע האבען זיך בעשעפטיגט מיט האנדעל אין 1897 יאהר 30.9 פר. יודען, אין יאהר 1923 שוין 40 פראצ. דאגעגען אין דער אינדוסטריע אין 1897 יאהר 38 פראצ. און איצט בלויז 33 פראצענט. צווישען די יודען אין ווייס-רוסלאנד זענען 60 פראצענט הענדלער און לופטמענשען, בלויז 7 פראצ. לעבען פון לוין-ארבייט און בלויז 20 פראצענט פון האנדווערקעריי. אין דער אוקראינע לעבען פון האנדעל 54 פראצענט יודען. פון לוין — 6,3 פראצ. און פון האנדווערקעריי 18 פראצענט.

די יודישע ארבייטער-מאסען זענען איבעראל געצוואונגען אויפצוגעבען זייערע ווירטשאפטליכע פאזיציעס. צווישען די יודישע ארבייטער אין מזרח-אייראפא הערשט א גרויסע ארבייטסלאזיגקייט. 30 פראצ. פון די יודישע שניידער אין אוקראינע און ווייס-רוסלאנד האבען נישט קיין בעשעפטיגונג. די ארבייטער-גענעראציע פון פאר דער מלחמה צייט איז גענצליך פערשוואונדען. א גרויסער צאהל האט זיך איבערגעווארפען צום האנדעל. זעהר טרויעריג איז די לאגע פון די יודישע האנדווערקער. אין ווילנער קאנט האט זיך פערקלענערט די צאהל יודישע ווערקשטאטען מיט 32 פראצ. די ווערקשטאטען, וואס האבען בעשעפטיגט לוין-ארבייטער — מיט 42.3 פראצ. די צאהל לוין-ארבייטער — מיט 63'7 פראצ. און די צאהל לערן-יונגלעך — מיט 92 7 פראצ. די צאהל יודישע ארבייטער אין דער גרויס-אינדוסטריע אין פוילען איז איצט פיל קלענער ווי פאר'ן קריג. אין סאוויעט-רוסלאנד מאכען אויס די יודישע ארבייטער אין דער גרויס-אינדוסטריע א זעהר קליינעם פראצענט.

דאס פערהיטען די יודישע מאסען אין מזרח-אייראפא פון א ווייטערער ירידה און דעגענעראציע קאן געשעהן נאר דורך אויסגעפינען א וועג פאר ווירטשאפטליכער און סאציאלער געזונדמאכונג. אלס ערשטער בעדינג דערצו איז די פרייע ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, האנדעל און פערקעהר.

(י. ט. א.)

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אינערליכע קרענקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 1813

נײַער פאָלקסבלאַט
19. יולי 1926.

דאס לאָדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
19. יולי 1926.

19 מאָנטאָג ח אב תרפ״ו	יולי. זון־אױפגאַנג 4,10 זון־אונטערגאַנג 6,57 לענג פון טאָג 14,24

קהלה.

דאָזאָר האָפמאַן און דער ציוניסטישער „ועד העירוני“.

(–) ווי מיר האָבן שוין מיטגעטײלט, האָט דער לאָדזער ציוניסטישער ועד־העירוני, ביים בעטראַכטן דעם איצטיגן קריזיס אין דער לאָדזער קהלה, בעשלאָסן אויפצופאָדערן דעם דאָזאָר האָפמאַן, ער זאָל זיך אונטערוואַרפן די בעשלוסן פון דער ציוניסטישער קהלה־פראַקציע.

דאָזאָר האָפמאַן האָט זיך איצט געווענדעט צום ועד־העירוני מיט אַן ערקלערונג, אַז ער, אַלס אַ האַנדווערקער־פאָרשטעהער, מוז אַנטײלנעהמען אין דער קהלה־אַרבייט, ווייל זיינע מאַנדאַטען־געבער פערלאַנגען דאָס פון איהם.

ווייטער ערקלערט דאָזאָר האָפמאַן, אַז דער ועד־העירוני וועט איהם דאָס גישט ערלויבען, וועט ער זיך ווענדען צום ציוניסטישען אויבער־ראַט אין וואַרשאַ.

און אויב דער אויבער־ראַט וועט אויך שטעהן אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון ועד־העירוני – דאַן וועט ער אָוועקלעגען זיין מאַנדאַט אַלס דאָזאָר.

קראַנק זיין

האָסט אויך טייערער.

(–) דער לאָדזער אַפּטייקער־פעראיין האָט געהעכערט דעם פרייז פון מעדיצינען אויף אַן ערך 20 פּראָצענט.

ארבייטסלאָזיגקייט אין בושעזשין פערקלענערט זיך.

(או) די לעצטע טעג האָט זיך די אַרבייטסלאָזיגקייט צווישען די שניידער אין בושעזשין בעדייטענד פערקלענערט. די אינהאַבער פון די שניידער־וואַרשטאַטען האָבען בעקומען אַ גאַנצע רייהע בעשטעלונגען פון פירמעס אויף קינדער־אַנצוגען, וועלכע ווערען אַרויסגעשיקט קיין פּויזען און פּאָמאָזשע.

אוי, דער ווינטער דערנעהנטערט זיך.

(–) פון שבת אָן האָבען די טעג אָנגעהויבען ווערען קלענער און די נעכט – לענגער.

און אַזוי וועט עס שוין געהן כסדר, מיט יעדען טאָג אויף עטליכע מינוט אין דער פריה און עטליכע מינוט פאַרנאַכט, ביז מיר וועלען ווידער צוקומען צו די לאַנגע ווינטערדיגע נעכט...

עס ווערט אַזש קאַלט אין דער היץ!

פריזיערס

און דער געזונדהייטס אמט.

(מ) ווי עס גיט אונז איבער דער געזונדהייטס־אַמט ביים מאַגיסטראַט, האָבען די לעצטע סאַניטאַר־רעוויזיעס אין די פריזיער־אַנשטאַלטען אַרויסגעוויזען, אַז די אינהאַבער האַלטען זיך נישט גענוי ביי די אַרויסגעגעבענע פאָרשריפטען. צוליב דעם דערמאָנט די אָבטיילונג, אַז די שולדיגע אין פערנאַכלעסיגען די סאַניטאַרע פאָרשריפטען וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען לויט די אַרויסגעגעבענע געזעצען.

דערטרונקען.

(–) אין דעם טייכעל, וואָס געהערט צו אַ געוויסען מאַטק, אויף אַלעקסאַנדער־גאַס, איז נעכטען דערטרונקען געוואָרען דער 19־יעהריגער טאַדעאוש מאַרטשיניאַק, וועלכער האָט זיך געבאָדען.

מ'האָט איהם אַרויסגעשלעפט שוין אַ טויטען.

פּלענאַר־זיצונג פון דער פאָלקס־פּאַרטיי אין לאָדז.

נעכטען איז אין לאָדז פאָרגעקומען די פּלענאַר־זיצונג פון דער יידישער פאָלקס־פּאַרטיי אין פּוילען.

צו דער זיצונג זיינען געקומען מיטגלידער און דעלעגאַטען פון פאָלגענדע שטעדט: וואַרשאַ, לאָדז, לובלין, שעדליץ, קוטנע, קאָזשעניץ, פּאַבּיאַניץ און לעמבערג. אַ חוץ דעם זיינען אויך אָנגעקומען שריפטליכע בעגריסונגען פון אַ רייהע שטעדט.

אין נאָמען פון דער לאָדזער אָרגאַניזאַציע עפענט די זיצונג אַדוו. ווייצמאַן, וועלכער בעגריסט די דעלעגאַטען, און נאָר בעזונדערס דעם דעפּ. נח פּרילוצקי. ער ווייזט אָן, אַז די היינטיגע פּלענאַר־זיצונג איז אַ נויטווענדיגקייט פאַר דער נאָרמאַלער ענטוויקלונג פון דער פּאַרטיי. נאָכדעם גיט אָפּ אַ גענויען בעריכט פון דער פּאַרטיי־טעטיגקייט דער פּאַרטיי־זיצער פון דער פּאַרטיי, דעפּ. נח פּרילוצקי.

נאָכדעם האָבען זיך ענטוויקעלט זעהר לאַנגע און ערנסטע וכּוחים. דאַן זיינען געהאַלטען געוואָרען רעפעראַטען פון ה' מנחם באַלבערישסקי וועגען אָרגאַניזאַציע און רעד. לאַזאַר קאַהאַן וועגען „אונזערע סאָציאַל־עקאָנאָמישע אויפגאַבען“.

נאָך אַ רייהע וכּוחים זיינען אויך ערלעדיגט געוואָרען די פראַגען וועגען דער בעציהונג פון דער פאָלקס־פּאַרטיי צו ארץ־ישראל, העברעאיש און קהלה.

צום סוף זיינען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע רעזאָלוציעס צווישען אַנד. אז דער פּלענום שטעמפעלט די גאַנצע העצע געגען דעפּ. נח פּרילוצקי אַלס אַ געמיינהייט, דאַנקט איהם פאַר דער ביז איצטיגער אַרבייט, דריקט איהם אויס צוטרוי און פאָדערט איהם אויף ווייטער צו שטעהן אויף דער וואַך פון די אינטערעסען פון דער יידישער פאָלקס־פּאַרטיי.

עס איז אויך אויסגעקליבען געוואָרען אַ עקזעקוטיווע פון 9 פּערזאָן. 5 מיטגלידער פון וואַרשאַ און 4 לאָדזער.

די וואַרשאַווער וועלען אָפּפיהרען מיט דער פּאָליטישער אַרבייט פון דער פּאַרטיי.

דרייסטער אנפאל אין מיטען שטאָדט.

פערנאַרט א סוחר אין א טויער און איהם בעראַבט.

(–) נעכטען איז אויף דער וואָלטשאַנסקאַ־גאַס פאָרגעקומען אַ דרייסטער אָנפאַל אויף דעם הענדלער ב. לטאָזאַרגייקאַ. ווען גייקאַ איז אַדורכגעגאַנגען די גאַס מיט אַ קויש אייער, האָט זיך צו איהם געווענדעט עפּעס אַ פּערזאָן מיט אַ פאָרשלאַג אָפּצוקויפען ביי איהם אַלע פּראָדוקטען.

דער הענדלער איז דערויף בעשטאַנען און אַריינגעגאַנגען מיט דעם „סוחר“ אין טויער נומער 70 אויף וואָלטשאַנסקאַ־גאַס. ווי נאָר זיי זיינען אַריינגעקומען אין טויער אַריין, האָט דער אומבעקאַנטער אַרויסגעכאַפּט פון טאַש אַ שטיק אייזען, מיט וועלכען ער האָט געגעבען גייקאַ'ן אַזאַ שטאַרקען קלאַפּ אין קאָפּ, אַז ער איז באַלד געפאַלען אין חלשות. דאָס האָט אויסגענוצט דער אָנפאַלער און אַרויסגעשלעפּט עם פערהלש'טען פון טאַש דעם פּאָרטפעל מיט זיבעציג זלאָטעס און דערמיט ענטלאָפען.

דאָס אַלעס איז פאָרגעקומען אַזוי שנעל, אַז, ווען די אַדורכגעהער, וועלכע האָבען דערהערט די געשרייען פון בעפאַלענעם, האָבען גענומען נאָכיאָגען דעם אָנפאַלער, איז ער שוין נעלם־געוואָרען אין די זייטיגע גאַסען. צו דעם פערוואונדעטען הענדלער איז אַרויסגערופען געוואָרען די שנעלע הילף.

דער געליטענער האָט אַ חוץ די עטליכע צעהנדליג זלאָטעס, וואָס ער האָט אָנגעוואוירען, אויך געהאַט אַ שעהנעם היזק צוליב דעם, וואָס ביים פאַלען האָט ער אַרויסגעלאָזט דאָס קוישעל מיט אייער, וועלכע זיינען אינגאַנצען צוהאַקט געוואָרען.

ארעסטירט א מעסער־שטעכער.

געגעסען געטרונקען נישט בעצאָהלט און שפּעטער אויך געשטאָכען א יורישען בחור.

(–) אין דער יודישער קאָנדיטאָריי פון י. עליאַש אויף בושעזשינער 36 זיינען צוהערנעכטען אַריינגעקומען 2 פּאַרשוינען אין דער געזעלשאַפט פון אַ „האַלב־וועלטיגער“ פּאַרשוינטע און זיך גענייסען דערלאַנגען צו עסען און טרינקען.

די „סעודה“ האָט אַזוי געדויערט אַ האַלבע שעה און צום סוף, האָבען זיך די „געסט“ אויפגעהויבען און געלאָזט אַוועקגעהן נישט בעצאָהלענדיג.

מ'האָט די חברה נאָכגעיאָגט, און נישט געקענט כאַפּען.

שפּעטער איז איינער פון די חברה־לייט אויף בושעזשינער גאַס בעפאַלען דעם 18־יעהריגען יודישען בחור לובין, וועלכען ער איז חושד געווען, אַז ער האָט איהם אויך נאָכגעיאָגט, – און ער האָט איהם אַריינגעשטאָכען אַ מעסער אין דער זייט.

צום פערוואונדעטען יונגענמאַן לובין האָט מען גערופען אַרויסרופען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַ פּשאָראָוויק פון 3. קאָמיסאַריאַט, וועלכער איז צופעליג פאַרביי־געגאַנגען און געזעהן ווי דער מעסער־שטעכער אַנטלויפט, האָט נאָך איהם עטליכע מאָל נאָכגעשאָסען און ענדליך געכאַפּט.

א „שלאַכט“ אויף ראָקיטשינער־גאַס.

(–) אויף ראָקיטשינער־גאַס 44 האָבען זיך נעכטען צוליב עפּעס אַ נאַרישקייט צווערטעלט די שכנים פון דעם הויז, סטאַניסלאַוואַ בלאַשטשיק און בערנאַרעק. די מחלוקה איז באַלד איבערגעגאַנגען פון ווערטער אויף מעשים.

בערנאַרעק, נישט רעכענענדיג זיך מיט דאַמען־צה ע, האָט געגעבען דער פרוי בלאַשטשיק אַזאַ קלאַפּ אין האַרץ, אַז זי איז אומגעפאַלען אויף דער ערד.

ערשט איצט האָט זיך דער „העלד“ גענומען ערנסט איהר צו קאַפּען מיט די פּיס. צום גליק האָבען דעם צווישעטען העלד זיך אַ קעגענגעשטעלט די איבעריגע שכנים, וועלכע האָבען איהם אָבגעקיהלט, אָבפיהרענדיג איהם אין נאָהענטען קאָמיסאַריאַט, וואו ס'איז וועגען דעם פאַל צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

קאַסירער פון לאָדזער מאַגיסטראַט

זאָל האָבען צוגע'גנב'עט 20,000 זלאָטעס.

(–) ס'האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער קאַסירער פון לאָדזער מאַגיסטראַט וואַלענטי לעשניעווסקי, זאָל האָבען צוגע'גנב'עט 20,000 זלאָטעס שטאָטיש געלד און נעלם־געוואָרען אין אַן אומבעוואוסטער ריכטונג.

די פּאָליציי האָט געגען לעשניעווסקי'ן פונאַנדערגעשיקט שטעק־בריף.

גרשון ברייטבאַרד

האָט גרויס ערפאָלג אין ווילנע.

דער לאָדזער גרשון ברייטבאַרד, דער ברודער פון'ם פערשטאָרבענעם זישע, טרעט לעצטענס אויף אויף אַ רייהע קראַפט־סעאַנסען אין ווילנאַ, גראָדנאָ, באַראַנאָוויטש און אַנדערע שטעדט אויף די קרעסען.

די ווילנער צייטונגען „טאָג“ און „צייט“ זיינען פול מיט בעגייסטערטע אַרטיקלען וועגען אונזער לאָדזער גבור. די צייטונגען שרייבען, אַז גרשון ברייטבאַרד האָט זיך שוין אַזוי ענטוויקעלט, אַז ער שטייגט־איבער זיין פערשטאָרבענעם ברודער.

אויף די לעצטע אַרויסטרעטונגען פון גרשון ברייטבאַרד אויף די ספּאָרט־פּלעצער פון „מכבי“ זיינען אָנוועזענד געווען טויזענדער מענשען.

דער ווילנער „טאָג“ שרייבט אַזוי וועגען גרשון ברייטבאַרד'ן:

„די אויסערליכקייט פון יונגערען ברייטבאַרד איז אַזאַ, אַז פון ערשטען אָנבליק ציהט זי צו צו איהם אַלגעמיינע סימפּאַטיע. עס ליגט נאָך אויף איהם די ערשטע פרישקייט פון יוגענד צוזאַמען מיט דער שטרענגסטער קאָפּט פון גאָט געגעבענסטער מעגליכקייט: דער אויסגעטרוימטער מאָדעל פאַר אַ קינסטלער.

דאָס איז דער כח פון קראַפט, וואָס זי איז רוהיג און זעלבסטזיכער, אפילו ווען זי בעוועגט זיך נישט, אַזוי האָבען מיר איהם געזעהן פאַר די אַזוי־גערופענע קראַפט־עקספּערימענטען. ווער רעדט שוין נאָך זיי! דער עולם איז ווי פון די כלים אַרויס.

דער נעכטיגער אַרויסטריט (האָפענטליך נישט דער ל. צטער) איז געווען ווי אַן אויסרוף פון דעם אַלטען מלכות'דיגען שטאָלץ; געשטאָרבען ברייטבאַרד – זאָל לעבען ברייטבאַרד“!

לאָדזער מעשה'לעך.

אַ „גליק“ פון אַ הויז־ווירט.

מיר האָבען בשעתו דערצעהלט וועגען דעם הויז־ווירט פון קיליטסקי 50, וועלכער האָט געוואָלט פּטור ווערען פון זיין לאָקאַטאָר יוסף סקאָסאָווסקי, און שוין געוואָלט אַרויסוואַרפען איהם פון דער דירה.

איז דאַן פאָרגעקומען אַ דין־תורה ביים מורה־הוראה סעגאַל, וועלכער האָט פּסק'נט, אַז דער ווירט דאַרף בעצאָהלען דעם בע'עולה'טען לאָקאַטאָר 1000 זלאָטיס אויף צו דינגען זיך אַ דירה.

האָט זיך דערוויייל סקאָסאָווסקי געדינגען אַ מעבלירטע צימער און געוואַרט אויף די 1000 זלאָטיס. זיינען אַדורך טעג און וואָכען און – קיין געלד האָט דער ווירט נישט געגעבען; פּי ו־לבינו האָט ער אָבער אויסגענאַרט ביי סקאָסאָווסקי'ן אַן אונטערשריפט, אַז ער האָט צו איהם גאָרנישט און – קיין געלד האָט ער אַלץ נישט געגעבען.

איז דער לאָקאַטאָר סקאָסאָווסקי אַלץ כסדר געלאָפען נאָכ'ן געלד; ער האָט נישט געהאַט אויף צו בעצאָהלען פאַר'ן געדונגענעם צימער; און דער הויז־ווירט האָט נישט געגעבען דאָס גע־פּסק'נטע געלד.

האָט דער אַלטער סקאָסאָווסקי זיך נעבעך אַרומגעבלאָנקעט מיט גרויס עגמת־נפש און געצייטערט צו פערלירען דעם דאַך איבער'ן קאָפּ. ביז – ער האָט, אין דער פאָריגער וואָך, אויסגעהויכט זיין נשמה.

דאָס הייסט אַ „גליק“ פון אַ הויז־ווירט. זיך איינגעשפּאָרט 1000 זלאָטיס.

–ם.

דאַלאַר.

נעכטיגער קורס אין לאָדז.

אין פערלויף פון נעכטיגען טאָג האָט זיך דער דאָלאַר אויף דער נישט־אָפיציעלער בערזע, געוואַקעלט צווישען 9.17 אין צאָהלען, 9,20 ביים פערקויפען ביי אַ מינימאַלער פעראינטערעסירונג און ביי אַ קליינער צאָהל אָבנעהמער.

„היינטמאַן“

הערט מיט גרויס ערפאָלג נעשפּילט אין „סקאַלאַ“־טעאַטער.

די נעכטיגע פאָרשטעלונג פון „היינקעמאַן“ אין „סקאַלאַ“ – טעאַטער. מיט יוליוס אַדלער אין דער טיטול־ראָלע, איז ווידער אַראָפּ מיט אַ ריזיגען ערפאָלג.

דאָס פּובליקום, וואָס האָט איבערפולט דאָס טעאַטער, האָט ענטוזיאַסטיש אויפגענומען דעם ליבען גאַסט אַדלער. די דראַמע האָט אַלע שאַנסען צו ווערען דער שלאַגער פון סעזאָן.

„אַזאַזעל“

שפּילט נישט היינט, צוליב תשעה־באב.

מאָרגען געהט צום לעצטען מאָל דאָס רעווי־פּראָגראַם מיט די שלאַגער־נומערן.

Dr. med. Rózaner

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענערשע און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קונסטליכע בעלייכטונג.

9 דזיעלנאַ 9,
1־טער שטאָק טעלעפאָן 28-98
נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8..

אכטונג!

אין האלושקי

איז טעגליך צו בעקומען דעם
„נייעם פאָלקסבלאַט“
ביי ה׳ משה ראָזענבלאַט.

פרייע טריבונע.

צו דער גרינדונג פון דער יודישער סוחרים-באנק.

ענדליך איז עס געשעהען, נאָך לאַנגע מיה און אַרבייט, איז געשאַפען געוואָרען ביי דעם צענטראַל-סוחרים-פערבאַנד (פּעטריקאָווער 10), די שוין פון לאַנג נויטווענדיגע באַנק, פאַר מיטעלע סוחרים און פאַבריקאַנטען.

געשאַפען איז זי געוואָרען אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות. עס ווערט דאָס אייגענטום פון די מיטגלידער און ווערט געפיהרט אז פערוואַלטעט דורך זייערע אויסגעוועהלטע פאָרשטעהער'ס, נישט יסידים האָבען דעריבער צו זאָגען, נור דער רבים. נאָך קיינמאָל איז די שאַפונג פון די דאָזיגע אינסטיטוציע נישט געווען אַזאַ לעבענסנויטווענדיגקייט ווי היינט. וואָס קרעדיט בכלל בעדייט און היינט בפרט, איז איבריג דעריבער צו שרייבען. פיל געדענקען נאָך די גרינדונג פון די ערשטע לאָדזער יודישע געגענזייטיגע קרעדיט-געזעלשאַפט, ספּעציעל אַ יודישע, וואָס אין ערשטען יאָהר פון איהר גרינדונג אין יאָהר 1898, ווייזט אונז דער בילאַנס אין אַלגעמיינעם אומזאַץ ביי 1002 מיטגלידער פון רובל 44,709 951 און אין יאָהר 19.3 ביי 1639 מיטגלידער האָט שוין דער אַלגעמיינער אומזאַץ בעטראָפען אין רובל 591,370,572. בעת דורך די 16 יאָהר פון פון איהר עקזיסטענץ איז אין גאַנצען צוגעקומען נישט קיין גאַנצע 64% מיטגלידער האָט זיך דער אומזאַץ דערויף פערגרעסערט, אויף איבער 1300%. דאָס גיט דעם בעסטען בעוויז, אז נישט נאָר די מיטגלידער-צאָהל פערגרעסערט די אינסטיטוציע, נור דער צוטרוי און געגענזייטיגע מיטאַרבייט, דען ווען די צאָהל מיטגלידער האָט געוואַקסען האָט זיך די טעטיגקייט פון די באַנק פערגרעסערט אויף איבער 20 מאָל אַזוי פיל. מיר האָבען אויך אַ פערקעהרטען ביישפּיל פון דער נאָהענטער פערגאַנגענהייט, איינגאַנצען מיט א יאָהר צוריק, אַז ווען דער צוטרוי האָט אויפגעהערט צו איינער פון די עלטסטע און גרעסטע בענק אין פוילען און דער עולם האָט מאַסענווייז אָנגעהויבען אַרויסצושלעפען איהרע דעפּאָזיטען, האָט זיך די אינסטיטוציע אַזאַ וואַקעל-געטון, אַז ווען די רעגירונג איילט נישט באַלד מיט אַ גרויסע הילף, מי יודע ווי עס וואָלט אויסגעזעהען. פון דעם זעהען מיר, אַז די עקזיסטענץ-קראַפט פון אַ פינאַנס-אינסטיטוציע, איז דערהויפט געבוים אויף דעם צוטרוי און מיטווירקונג פון דער געזעלשאַפט, און דאָס פערלאַנגט זיך אויך יעצט פון לאָדזער יודישען סוחר'טום. ווי וויכטיג די פערוואַלטונג זאָל נישט זיין, מוז זי האָבען די געגענזייטיגע הילף פון דער געזעלשאַפט, דעמאָלט איז דער גוטער רעזולטאַט געזיכערט.

ביי דער גרינדונג פון דער סוחרים-באַנק, שטעהען מיר פאַר אַ נסיון. די אַמעריקאַנער ברידער, וואָס מיר רעכענען אויף זייער הילף זענען זעהר פראַקטיש, זיי וועלען צוערשט זיך גוט צוקוקען צו אונזער זעלבסטשטענדיגע טעטיגקייט, צו אונזערע פערשידענע אינסטיטוציעס ווי זיי פיהרען זיך און אַרבייטען.

לויט ווי מ'קען פאָראויסזעהען וועט מען זיך אויף אַזאַ וויכטיגען אינדוסטריע-צענטער ווי לאָדז געוויס גוט אָפּשטעלען און זוכען די געהעריגע פינאַנציעל-כוחרישע אינסטיטוציע, וואו מען זאָל קענען דאָס געבאָרגטע קאַפּיטאַל פּראָדוקטיוו, פאַר די מיטעלע פּרוּוענדען, מיט אַ גוטער ווירטשאַפט, עס זאָל זיין פון די „אוכלים פירותיהם והקרן קימת..." און ווען מ'וועט ביי אונז זעהן, דאָס מיט אייגענע כחות זענען מיר אויך שאַפונגס-פעהיג, קענען מיר רעכענען אויך אויף אַ גרויסע הילף.

צוליב דעם בעגריסען מיר, די גרינדונג פון דער יודישער סוחרים- און פאַבריקאַנטען-באַנק און האָפען דאָס די האָפנונג, וואָס דאָס לאָדזער סוחר'טום לייגט דערויף, זאָל מקוים ווערען.

ל. האמבורגער.

ספארט-בעוועגונג.

לאָדז בעזיגט פּויזן 1:3 (0:2)

נעכטען איז אין לאָדז צום דריטען מאָל אין היי-יאָהריגען ספּאָרט-סעזאָן פאָרגעקומען אַ צווישען שטאָדטישער מעטש. פאַר אַ געגנער האָט לאָדז בעהאַט די רעפּרעזענטאַנץ פון פּויזן, וועלכע איז בעשטאַנען פון פאָלגענדע שפּילער: פינטאָוויטש, אַנאַטשינסקי, שמיגלאַק. סטיועס, וואַטשעכאָווסקי, רוזשאַלסקי, דאַבערט, פליגער, סטאַלינסקי, ראַדזינסקי און סאַרנעצקי. אין דער לאָדזער רעפּרעזענטאַנץ האָבען צום ערשטען מאָל נישט אָנטייל גענומען קיין שפּילער פון „ל. ק. ס." אויך משיכעצקי וועלכער איז געווען בעשטימט אין דער רעפּרעזענטאַנץ האָט נישט געשפּילט. די לאָדזער רעפּרעזענטאַנץ איז געווען פאָלגענדע: לאַסס, קאַראַש, מילדע, קאַהאַן, וויעלישעק, הינץ, מיכאַלסקי, הערבסטרייך, סט. קוביק, קיראַוויאַק, אַל. קוביק.

דאָס שפּילען הויבט אָן פּויזן. דער באַלעם נעהמט איבער דער לאָדזער אָנגריף. פיהרט אַדורך אַ רייה אָנגריפען, וועלכע ווערען אָבער נישט אויסגענוצט. אָבער דעם באַלעם כאַפּט דער מיט גליק שפּילענדער טויערמאַן פון פּויזען.

דאָס שפּילען איז אַ גלייכעס. אָפּט מיט אַ קליינעם איבערגעוויכט פון לאָדז און איז נישט אַזוי אינטערעסאַנט, ווי די ביז-איצטיגע צווישען שטאָטישע.ביידע מאַנשאַפטען גרייפען אָן אָבער אָהן ערפאָלג. ערשט אין דער 30. מינוט נוצט קולאָוויאַק אויס הערבסטרייכס אַ באַלעם און שיסט דאָס ערשטע טויער, וועלכעס דאָס ווייניג פערזאַמעלטע פּובליקום נעהמט אויף מיט שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען. דאָס גיט צו די לאָדזער מוט צו רעהאַביליטירען זיך פאַר די מפּלות פון די מעטשען מיט אויבערשלעזיען און וואַרשאַ.

אין עטליכע מינוט נאָכ'ן ערצילען דאָס ערשטע טויער פערגרעסערט הערבסטרייך דעם רעזולטאַט אויף 0:2.

פּויזען וויל זיך רעוואַנזשירען, גרייפט שטאַרק אָן. מילדע „פּאָולט" סטאַלינסקין און דעם פריישטויס נוצט וואַטשעכאָווסקי נישט אויס.

אין דער צווייטער העלפט איז פּויזען עפּטער ביים באַלעם הגם די איניציאַטיוו איז שוין אין די הענד פון די לאָדזער.

די פּויזנער שפּילען זעהר ברוטאַל, גערעכטע פּראָטעסטען רופט אַרויס דאָס דיקטירען אַ אונדירעקטען שטויס אויפ'ן שטראָף-פּלאַץ פאַר'ן ברוטאַלען שפּילען, ווייל לויט די פּאָרשריפטען האָט דער ריכטער געדאַרפט דיקטירען אַ עלפמעטער שטויס.

אין דער 21 מינוט ערצילט דער האַלב לינקער דאָס עהרען-טויער פאַר פּויזען.

פאַר ברוטאַל שפּילען בעזייטיגט דער ריכטער דאַלבאָרן פון פּלאַץ, און אין עטליכע מינוט שפּעטער פליגערן, דעם לעצטען פאַר ברוטאַלען אָנפאַל אויפ'ן לאָדזער פערטיידיגער מילדע, וועלכער מוז צוליב דעם פערלאָזען דעם פּלאַץ אויף עטליכע מינוט. אין דער 30 מינוט קאָן קולאָוויאַק שיסען אַ טויער, אָבער די פּויזנער פערטיידיגונג דערלאָזט נישט דערצו, אויסנוצענדיג דערביי נישט דערלאָזבאַרע מיטלען צוליב וואָס דער ריכטער דיקטירט אַן עלפמעטער וועלכע מילדע שיסט איבער.

דעם רעזולטאַט פערגרעסערט נאָך הערבסטרייך אויף 1:3. ביידע טויערמענער שפּילען גוט און ראַטעווען פיל קריטישע מאָמענטען, צוליב וואָס דער רעזולטאַט 1:3 בלייבט ביז'ן סוף נישט געענדערט.

ריכטער ה' פּושעוואָרסקי — זעהר אַ דורכשניטליכער.

פון די שפּילער האָבען זיך אויסגעצייכענט ביידע טויערמענער, וואַטשעכאָווסקי פון פּויזען און הערבסטרייך קאַהאַן און וועלישעק פון לאָדז.

מאן.

טעאטער „סקאלא" 18 ציגעלגאַס 18.
דיר.: ס. הופערמאַן.

נאר איינינע גאסטשפילע:
פון אונזער גאַסט אויס אַמעריקאַ

יוליוס אדלער

היינט, מאָנטאַג — צוליב תשעה באב — ווערט נישט געשפּילט.
מאָרגען דינסטאג — קאַרל גוצקאָוו'ס טראַגעדיע

„אוריאל אקאסטא"

מ.ט יוליוס אדלער אין דער טיטעל-ראָלע.

ס'נעהמען אנטייל: משה ליפמאן, שושנה, קרעלמאַן, האמבורגער, אייזענבערג, פאַדערמאַן, מאַניעלאַ, יעדוואַב, פאַסטאַר, נירענבערג, לורנער און אַנדערע.
ספּעציעלע דעקאָראַציעס צו דעם שטיק, גענומען פון קונסטמאַלער סיהארא.
כאר און ארקעסטער. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע.

„הינקעמאן".

דראַמע פון ערנסט טאָלער, אויפגעפיהרט פון יוליוס אַדלער אין „סקאַלאַ"-טעאַטער.

— „נאָך דער „הבימה" איז עס פאַר מיר דער גרעסטער געניס!" — אַזוי האָט, בעת אַן אַנטראַקט איינער אַן עמיצער אַ זאָג געטון אין פאָיע.

לעולם איז דער דאָזיגער זאָג-אין-דער-וועלט-אַריין גאַנץ קשה, לחלוטין אונבעגרינדעט, אויב איהר ווילט — לעכערליך אפילו, ווארום עס איז דאָך גאָר נישטאָ קיין געמיינזאַמעס צווישען דער „הבימה" און דער אויפפיהרונג פון „הינקעמאַן", און דאָך —

דאָך ווען מיר נעהמען דעם ווערט פון די נייע אויפפיהרונגען אין לאָדזער און וואַרשאָווער יודישע טעאַטער'ס, און מיר פערגלייכען עס מיט'ן ווערט פון דער צייט-דראַמע פון ערנסט טאָלער, איינעם פון די מאָדערנסטע שריפטשטעלער, איז — דער עמיצער, דער פשוט'ער אין אַ געוויסער מאָס גערעכט:

פדי ביי די איצטיגע פערגרעבטע יודישע טעאַטער-זיטען, ביי דער מוראדיגער אָרימקייט, ביליגקייט, און פערלוירענקייט צו אויפפיהרען נאָך „געלע, ליבע און שאַנדע" „הינקעמאַנען" און נישט אָפּשרעקען זיך דערביי פאַר'ן אינפּעוועניג און פאַר'ן דרויסען — דערצו דאַרף מען האָבען אַן אַקטיאָר אַ פערזענליכקייט, אַ מענש מיט ברייטען סצעניש אָטעם, אַ מענש מיט געפיהל פאַר קולטור, אַ מענש, וואָס האָט דאָס רעכט און די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס צו דיקטירען, און דאָס איז, בלי שום ספק יוליוס אַדלער, דער אַקטיאָר פון ברייטען זשעסט און לייכצייטיג דיסקרעטען טאָן, אין וועלכען דער געניסער גלויבט באמונה שלימה.

*

יוליוס אַדלער האָט דעם יודישען טעאַטער-געניסער פאַר די אויערען אַ שלעפּ-געטון פון „היינטיגע ווייבלעך", פון „היינטיגע מיידלעך" מיט זייערע געזענגע, טענצע און מצרשע און אויפגעפיהרט פאַר איהם דעם אונאָנגענעהמען כאָאָס פון היינטיגער צייט — דער אומגעלומפּערטער, שווערער נאָך-מלחמה-צייט.

איז עס אַ מערשטענדליכע זאַך, אַז פאַר די אויערען שלעפּען איז נישט קיין לייכטער ענין. דער אַקטיאָר, דער צוגעוואוינטער צו עם-הארצישער הערצען-שמערצען-עברי, און דער עולם, וואָס וויל דוקא נאָכזינגען דעם „מאַטיע, מאַך עס נאָך אַמאָל", קאָן זיך נישט תיכף ומיד איינלעבען אין דער דערשיטערענדער פּראָבלעם-דראַמע פון „הינקעמאַנען"; ער איז איצט, אפשר, בכלל, צו נידערשלאָגען, און צו אַפּאַטיש, כדי צו נאָכנעהן די שווערע נאָכוועהענישען פון דער שרעקליכער מלחמה, און צו לאָזען זיך היילען מיט פּראָבלעם-אויפלייזונגען —

דער יאָד פון דעם פיינגליך-אויפגעוועקטען זעלבסטבעוואוסטזיין ברענט און רייסט די נאָך-אָפענע וואונדען, וואָס היילען זיך ביי אונז שווער און פּאַמעליך, און וואָס אייטערען נאָך אין די טיפע טיפעניש פון אונזערע הערצער.

עס טוט וועה, ס'טוט מורא'דיג וועה דאָס איבערבינדען פון די וואונדען, און —

דער אַקטיאָר וויל בעסער אונבעוואוסזיניג אייטערען און דער עולם — אויך, ווייל דאָס היילען פערשאַפט שטאַרקערע שמערצען, ווי די אָרגאַנישע, בהדרגה'דיגע גאַנגרענע פון דעם גאַנצען קערפּער...

און — בפרט ביי אונז נעהמט זיך פון אָט דער דאָזיגער סיבה די קאַטאַסטראָפאַלע ירידה פון יודישען טעאַטער, און די נאָך-גרעסערע שפּל'דיגקייט פון דעם עולם-געשמאַק.

*

— „די מאַכט פון שטאַט שטעהט הינטער מיר!" — אַזוי ערקלעהרט קאַטעגאָריש דער באַלאַגאַנטשיק. (משה ליפּמאַן). ער רייסט זיך צו שטאַרק אַרויס מיט זיין עקספּרעסיווער אינטערפּרעטאַציע פון דער אין-אַלגעמיין-נאַטוראַליסטישער יוליוס-אַדלער-אויפפיהרונג) דער באַלאַגאַנטשיק איז דער סימבאָלישער זעלבסט-הערשער פון אונזער צוריודערטער צייט, און ווינקעמאַן דער צוקאָליעטשעטער מענשליכער מענש מוז איהם נאָכגעבען אַלע זיינע געמיין-אויסגערעכענטע געגנג, אויב ער וויל נישט אום קומען אינגאַנצען, און קאָנען צייטענווייז חלום'ען וועגען אונמעגליכען גליק!

פערפאַלען! אָט דער מענש, וואָס שטעפּט נישט קיין פליג אויף דער וואַנד, מוז שלום-מאַכען מיט'ן גורל, וואָס צווינגט איהם צו איבערבייסען אין דעם וועלט-באַלאַגאַן מייזישע העלזער!..

די מלחמה האָט דעם מאַן הינקעמאַן אויסגעשעפּט, צוקאַליעטשעט, געמאַכט אימפּאָטענט, אויסגעשעפּט פון אַלע זיינע מענשליכע און געטליכע לאָזונגען. זי מאַכט נאָך איצט חוזק פון איהם — אין די פערזאָנען פון די שאַטענמענשען, וועלכע דרעהען זיך אַרום איהם, און וואָס פּלאָנטערען מיט די ציינגער פאַרטיי-פּראָקלאַמאַציע-טוגענד —

דער מאַן איז אומגליקליך ביז צו אויסגעלאַסענקייט, און אָך-און-וועה צו איהם, ווען נאָר די שטריק אויפ'ן האַלז איז מסוגל צו זיין דער דערלייזער זיינער, דער מעכטיגערער פאַר די טויטע לאַקריץ-ווערטער פון דעם פרומען זינגעגאַט.

די פאַבולע, דער סיפור המעשה מיט דעם מאַן, וועלכער האָט פערלוירען אין דער מלחמה זיין געשלעכט, און וואָס פערלירט צוליב דעם זיין ווייב און זיין צוקונפט — אָטאָ די מעשה איז נישט מעהר, ווי אַ קאַנווע — אָבער, נישט געהעריג סצעניש ענטוויקעלט דורך טאָלער'ן. ס'איז נישטאָ די געוואַלדיגע עקספּרעסיווע אַקציע, די שפּייגערונג, און דער גאַנצער שווער-פּונקט מוז דעריבער געלעגט ווערען אויף דעם ריזיגען צייטמעסיגען סימבאָל.

טאָלער פאָדערט: — נישט דעקאָראַציעס, נאָר אָנדייטונגען.

„הינקעמאַן" פאָדערט: — נישט נאַטוראַליסטישע מענשען, נאָר אָנדייטונגען — סימבאָלען!

*

יוליוס אַדלער'ס גרויסער טאַלענט איז שטאַרקער, אויסגעאיידעלטער געוואָרען אין דער פּראַקטישער אַמעריקאַנער לופט. זיין הינקעמאַן אין שענקעל, ווען ער דערצעהלט זיין טראַגעדיע, איז אַ שעדעוור פון אַקטיאָרענקונסט. אדרבא, זאָלען מיר פער'ניינער אָנווייזען אַזאַ איבערצייגענדע מאָנאָלאָג ביי אַ צווייטען יודישען אַקטיאָר!

און דער אַנסאַמבל — דער מאַקסימום, וואָס האָט געקאָנט דערגרייכט ווערען פון דעם מיטשפּילענדען אַקטיאָרען-מאַטעריאַל.

די פרויען שושנה, פאַדערמאַן, מאַניעלאַ, און די ה"ה: קרעלמאַן, שעניצקי, האַמבורגער, נירענבערג, פאַסטאַר, יעדוואַב, אייזענבערג האָבען די גרויסע סאַטיספאַקציע מיטצוטראָגען זייער ביישטייער אין דער יונגער טעאַטער-קולטור, דורכ'ן אָנטייל אין „הינקעמאַן".

בראדער זינגער.

צו אַלע ציוניסטען אין פּוילען.

(אויפרוף).

אין אַ מאָמענט, וואָס קאָן אפשר דעצידירען וועגען דער ענטוויקלונג פון אונזער בעוועגונג, וועגען דעם כח פון אונזער אָרגאַניזאַציע, ווענדען מיר זיך צו אייך, חברים פון אַלע טיילען פון פּוילען, מיר אַפּעלירען צו אייער שכל-הישר, צו אייער ליבע צום ציוניזם, צו אייער אחריות געפיהל.

מיט גרויס מיה און שוועריגקייטען איז געשאַפען געוואָרען דער אויבער-ראַט, וואָס האָט געדאַרפט פעראייניגען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס פון פער־שידענע טיילען פון פּוילען כאָטש אויף איין געביט, אויפ'ן פּאָליטישען, אויף וועלכען ס'פעראייניגט אונז די איינ־הייטליכע מלוכה'שע אָרגאַניזאַציע, דעם סיים, אין וועלכען מיר בילדען איין איינהייטליכע פאָרשטעהערשאַפט פונ'ם יודישען פאָלק.

אויפ'ן פּאָליטישען געביט האָט דער אויבער-ראַט פונקציאָנירט, הגם עס זענען אין איהם פאָרגעקומען שטאַרקע אינערליכע מלחמות. ערשט נאָכ'ן צוויי־טען צוזאַמענפאָהר, ווען ער האָט זיך ענדליך קאָנסטיטואירט, איז ער, ווי בעקאַנט, געשפאָלטען געוואָרען, און דער לעמבערגער און קראקאווער צענ־טראַל-קאָמיטעט זענען פון איהם אַרויס־געטרעטען.

דער פּאַרטיי-ראַט אין לעמבערג האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון שפּאַלטונג; מיר קאָנען מעהר נישט וואַרטען. מיר זענען געצוואונגען צו ווענדען זיך צו דער גרויסער ציוניס־טישער עפענטליכקייט פון אַלע טיילען פון פּוילען. אונזער שווייגען וואָלט איצט געווען אַ פערברעכען געגען דעם ציוניזם, געגען דער ציוניסטישער בע־וועגונג.

עס געהט נישט וועגען דעם, צי זאָלען מיר האָבען א "ין אָרגאַניזאַציע, צי ד ר יי, צי זאָלען מיר צעריסען ווערען לויט די טיילען פון פוילען צוליב לאָ־קאַלע און פערזענליכע אַמביציעס, צע־שפּליטערט און שוואַך. נור אַ צענטראַ־ליזירטע שטאַרקע אָרגאַניזאַציע, אָנגע־פיהרט דורך איין הויפּטלייטונג מיט געהעריגען אויטאָריטעט, קאָן פערזיכערן דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איינ־פלוס, אָנזעהן און כבוד.

נור וועגען דעם געהט עס. אַלעס אַנדערע, וואָס ווערט געפערדיגט דורך די מעהר אָדער ווייניגער פערקאָנספּי־רירטע געגנער פון דעם איינהייטליכ־קייטס-געדאַנק, האָט נור איין ציל: צו דערשטיקען דעם אמת און צו פערפעס־טיגען דעם פּאַרטיקולאַריזם פון די טייל־אָרגאַניזאַציעס. דער אויבער-ראַט האָט געדאַרפט אָנפיהרען מיט דער פּאָליטי־שער טעטיגקייט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אָבער ווי נור ער האָט בעשלאָסען צו בעאיינפלוסען די וואַהלען צום סיים, אום צו בעקומען אַנ'איינ־הייטליכע פאָרשטעהערשאַפט אין פּאַר־לאַמענט – האָט אַ טייל פון די לעמ־בערגער חברים צושטערט די איינהייט־ליכקייט, און זייער טריט איז דערנאָך בעשטעטיגט געוואָרען פונ'ם לעמבערגער פּאַרטיי-ראַט.

אַלע בעשולדיגונגען זענען נישט מעהר ווי תירוצים, וואָרום עס איז דאָך אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון סענאַטאָר ראָטענשטרייך, לויט וועלכען די גרעניצען און פאָרמען פונ'ם איינ־פלוס אין אויבער-ראַט אויפ'ן גאַנג פון די וואַהלען אין מזרח-גאַליציען, וועלען בעשטימט ווערען אויף אַ ווייטערער זיצונג.

אָבער אין "קאָלאָ" פיהרט מען זיך אַנדערש. דאָס "קאָלאָ" שפּאַלט מען נישט, הגם אין איהם זענען דאָך פאָר־געקומען דיזעלבע ענדערונגען. צי דער־פאַר, ווייל דאָס איז אַנ'אַלגעמיין יודי־שע אָרגאַניזאַציע און נישט קיין ציוניס־טישע? צי דערפאַר ווייל די איינהייט־ליכקייט פון "קאָלאָ" איז טייערער ווי די איינהייטליכקייט פון דער ציוניסטי־שער אָרגאַניזאַציע?

אַלס סבה פון דער שפּאַלטונג איז אויך אויפגעגעבען געוואָרען די וואַהל פון דעם דעפּ. גרינבוים פאַר אַ פּאַר־זיצענדען. אייגענטליך האָט די דאָזיגע וואַהל דעצידירט: ווי נור זי איז דורכ־געפיהרט געוואָרען זענען אַרויסגעטרע־טען ביידע צענטראַל-קאָמיטעטען פון גאַליציען. צי דאַרף מען האָבען נאָך אַ בעסערען בעווייז, אַז עס שפּילען דאָ בלויז פערזענליכע מאָטיווען, אַנטיפּאַט־יעס, אָבער נישט די זאַך זעלבסט, דאָס וואויל פון דער אָרגאַניזאַציעס?

מיר אַפּעלירען צו אייך, חברים! מיר וואָרנען אייך: געהט נישט אויפ'ן וועג פון פּאַרטיקולאַריזם, וואָס צע־שפּליטערט און שוואַכט אָפּ. העלפט צו שטאַרקען די אָרגאַניזאַציע, צו פער־איינהייטליכען זי!

דער אויבער-ראַט פון די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס אין פּוילען.

וואַרשא, אין יולי 1926.

אַ שרעקליכע נקמה-אַקט פון אַ פייער

ערמאָרדעט זיין צווייטע פרוי, וועלכע האָט פער'סמ'ט זיין ערשטע פרוי.

דער מערדער האָט זיך אַליין אויך איבערגעשניטען דעם האַלז.

(·) אַ געוואַלדיגען רושם האָט גע־מאַכט די טעג אויף די איינוואוינער פון לאַסקער קרייז אַ שרעקליכער פרוי־ען-מאָרד, וועלכען עס איז בעגאַנגען דער איינוואוינער פון דאָרף פּאָקשיווי־ניצע, מאַרטשין קאַספּשיק.

מיט אַ יאָהר-צוריק האָט דער דער־מאָנטער קאַספּשיק געדונגען אַלס דינסט די אַכצעהניעהריגע יוזעפאַ סטאַניעוו־סקאַ. דאָס מיידעל איז געווען זעהר שעהן און ס'האָט זיך איהר פערגליסט צו ווערען אויך אַ "גאַספּאָדיניע" ווי איהר בעל-הבית'טע; זי האָט דעריבער מיט אַלע מיטלען געאַרבייט, אַריינצו־ציהען קאַספּשיק'ן אין איהר נעץ. סוף־כל-סוף האָט זיך דאָס מיידעל איבער־צייגט, אַז דאָס וועט זיך איהר נישט איינגעבען, כל-זמן די געזעצליכע פרוי וועט לעבען. צום גליק האָט זיך גע־טראָפען, אַז די פרוי קאַספּשיק איז קראַנק געוואָרען, דאָס האָט אויסגענוצט די סטאַניעווסקאַ און האָט פער'סמ'ט די קראַנקע.

קיינעם איז נישט איינגעפאַלען עמי־צען צו בעשולדיגען אין טויט פון דער פרוי. צוויי חדשים נאָכ'ן טויט פון זיין פרוי האָט טאַקע קאַספּשיק חתונה-גע־האָט מיט דער מערדערין פון זיין גע־וועזענע פרוי. אַלץ וואָלט געווען אין בעסטען אָרדנונג, ווען גישט די געווי־סען-ביסען, וועלכע האָבען נישט געלאָזט צו רוה די מערדערין. צום סוף האָט זי נישט אויסגעהאַלטען און זיך מתודה געווען פאַר איהר מאַן, אַז זי האָט פער'סמ'ט זיין געוועזענע פרוי. דער מאַן האָט עס אויפגענומען כלומרשט רוהיג. נאָר לעצטענס האָבען די שכנים בעמערקט, אַז די בעציהונגען צווישען דעם פאָר-פאָלק האָט זיך בעדייטענד פערערגערט.

דעם פערגאַנגענעם שבת זענען די שכנים אַלאַרמירט געוואָרען צוליב אַ פייער, וואָס האָט אויסגעבראָכען אין קאַספּשיק'ס הויז. ווען די אָנגעלאָפענע האָבען אויפגעבראָכען די טירען פונ'ם הויז, האָט זיך זיי פאָרגעשטעלט אַ שרעקליך בילד.

אויף אַ ברענענדען בעט איז גע־לעגען די פרוי קאַספּשיק, איהר קאָפּ איז געווען שרעקליך צוקלאַפּט פון אַ האַק, וועלכע איז געלעגען ביי איהר פיס.

אויפ'ן צווייטען בעט איז געלעגען קאַספּשיק אין דער האַנד אַ פערבלו־טיגטע בריטווע, מיט וועלכער ער האָט זיך אַדורכגעשניטען דעם האַלז, מיט דעם לעצטען ביסעל כוחות האָט זיך קאַספּשיק אויפגעהויבען פון בעט און אויסגעכאָרכעלט: "זי" האָט גע'סמ'ט מיין ווייב, האָב איך דערפאַר איהר..."

דאָס הויז האָט זיך איינגעגעבען אָפּ־צולעשען. קאַספּשיקין האָט זיך אָבער נישט איינגעגעבען צו ראַטעווען.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון "נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופּאָן.**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון "נייעם פאָלקסבלאַט"
>
> בעים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער ראַמע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגע־געבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קען ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 19-טען יולי 1926.

1694. אַ לעזער פון וועסאָלאַ.

איהר קאָנט זיך אָפּזאָגען פון דער ירושה, איהר דאַרפט וועגען דעם מעל־דען אין געריכט, וואו עס פיהרט זיך דער ירושה-פּראָצעס.

1695. ק. ל.

דאָס געבען א זאַבעזפּיעטשעניע איז טאַקע אָפּהענגיג פון איינזעהן פון גע־ריכט. פונדעסטוועגען אויב איהר האָט תיכף ביים דערלאַנגען די בקשה, אַז מען זאָל אייך אויפ'ן סמך פון בייגעלעג־טען פּראָטעסטירטען וועקסעל געבען אַ זאַבעזפּיעטשעניע קאָן דאָס געריכט אייך נישט ענטזאָגען, בפרט, ווען איהר פער־רופט זיך אויף געוויסע מאָטיווע. פער־רופט זיך אויפ'ן אַרט. 595 פון אוסטאַוו וועגען דער ציווילער פּראָצעדור.

1696. ט. ג. ב.

1697. בנציון פון פּאַסאַ'ש שולץ.

1698. אלעזר פון קילינסקאַ 23.

1699. מ. פּ. פון שקאָלנאַ גאַס.

1700. האָלצמאַן.

1701. אַ שט. לעי. פון רודע-פּאַביאַניץ.

1702. א שט. לעז. פון פראַנציסקאַנער.

1703. העניך הערשקאָרן.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונ־זער יוריסט אין רעדאַקציע, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

1704. בעל-חוב פון דער קראַנקען-ק.

הגם איהר פיהרט אין אַ בעזונדערען לאָקאַל אַ זעלבסשטענדיגע אונטערנעה־מונג, קאָן מען אויפמאָנען אייערע חובות אויך אין דער וואוינונג פון אייער מו־טער, אויב איהר וואוינט צוזאַמען. מען קאָן אָבער לעגען אַנ'אַרעסט נור אויף אייערע זאַכען. דער אומשטאַנד, וואָס איהר זענט נאָך נישט פערהייראַט ענ־דערט נישט די לאַגע, קוים זענט איהר פּיליעהריג און די מוטער פיהרט אַ בע־זונדער'ע אונטערנעהמונג.

1705. ג. שימקעוויטש פון פּאָמאָרסקאַ.

נישט וויכטיג צו-וואָס פאַרא ציוועק איהר בענוצט דאָס געוועלב, נור אויף וואָס איהר האָט דעם לאָקאַל געדונגען. מעג זיך דאָרט איצט געפונען אייער פּריוואַט-וואוינונג, קוים האָט איהר דעם לאָקאַל געדונגען אויף אַ געוועלב, דאַרפט איהר צאָהלען דירה-געלד לויט'ן פּראָ־צענט-פוס פאַר האַנדעלס-לאָקאַל. איבע־ריגענס איז דאָס אָפּהענגיג פון אומ־שטאַנד. ווען איהר האָט פערוואַנדעלט דאָס געוועלב אין אַ וואוינונג, וואָס האָט זיך דאָרט פריהער פאַר אייער אַריינ־ציהען געפונען און אויף וואָס איז עס געווען פערדונגען אין יוני 1914. בכלל וואָלט געווען פאַר אייך געוואונשען, אַז איהר זאָלט זיך וועגען דעם ענין פער־זענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יו־ריסט.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוועגד צו קליניק-פּריוועט. זיין
31 נדאַנסקאַ 31.

זכרונות וועגען הרב אליהו חיים מייזעל זצ"ל

בעאַרבייט ספּעציעל פאַר'ן "נ. פאָלקסבלאַט" 97

– זייט וויסען האָט דער רב געזאָגט, אַז איהר זייט נישט קיין יודען, איהר זענט געבוירען פון אַ קריסטליכער מאַמע און אַ קריסטליכען טאַטען. אייער זיידע איז געווען אַ יוד און איז מיט געוואַלד גע'שמד'ט געוואָרען. ביי אייך אין דער משפחה איז אַלזאָ פערפאַלען געוואָרען איין דור. ערשט דער צווייטער דור איז ביי אויסערלישע אומשטענדען צוריקגעקעהרט צום יודענטום. אָבער, האָט דער רב ווייטער געזאָגט, דאָס איז נאָר לפנים, אין דער אמת'ען פעהלט נאָך זעהר פיל, אַז איהר זאָלט זיין יודען און אַריינגענומען ווערען אין יודישען קהל.

דער רב האָט דאַן דערצעהלט די יונגעלייט דאָס אַלץ וואָס ער האָט געהערט פון דעם אַלטען פאַר זיין שטאַרבען. די טראַ־גישע געשיכטע פון דעם אַלטענס לעבען, זיין תשובה אויף דער עלטער און זיין גרענצלאָזען ווילען דאָס זיינע אייניקלעך, דאָס איינציגע וואָס איז איהם געבליבען אין זיין לעבען, זאָלען צוריק־קעהרען צו זיין אַלטען שטאַם און זאָלען זאָגען קדיש נאָך איהם.

– די לאַגע איז איצט זעהר אַ שווערע, האָט געזאָגט דער רב. אויך מיר, אלס פיהרער פון דער יודישער קהלה אין לאָדז ליגט דער חוב ווי חייט מעגליך אויסצופיהרען די צוואה פון דעם פערשטאָרבענעם, פון דער אַנדער זייט ווידער האָב איך נישט קיין רעכט, איבריגענס וויל איך נישט צווינגען קיינעם צו טון אַזוי אָדער אַנדערש. דער גאַנצער ענין ליגט איצט אויסשליסליך ביי אייך אין די הענד, טוט אַלזאָ ווי איהר פערשטעהט. מיר דאָ אין לאָדז האָבען געטון פאַר אייך אַלץ וואָס ס'איז נאָר מעגליך געווען. בנוגע דעם אָנדענקען פון אייער זיידען וועלען מיר טון אַזוי ווי אונזער יודישער דת בעפעהלט אונז. וואָס שייך אייך אַליין האָב איך דערצעהלט אַלץ, וואָס איך ווייס און לאָז איבער דעם בעשלוס אייך אַליין איך האָף אָבער, אַז איהר וועט מיר וועגען אייער בעשלוס מיטיילען, דערביי פערזיכער איך אייך, אַז אויסער מיר און די צוויי עדות, וועט קיין שום מענש מעהר נישט וויסען וועגען דער גאַנצער געשיכטע.

אין שטוב איז געוואָ־ען שטיל. ס'האָט קיינער קיין וואָרט נישט אַרויסגערעדט. די דריי יונגעלייט, הגם זיי האָבען געקענט פערשטעהען שוין פריהער וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, זענען דאָך איבעראַשט געוואָרען פון דער טראַגישער ערצעהלונג פון רב. זיי האָבען איצט אויסגעצייכענט פערשטאַנען זייער לאַגע, זיי האָבען געוואוסט, דאָס זיי האָבען אַ פאָטער אַ שיכּור, אַנ'אויס־וואורף אַ קריסט, וועלכער וועט זיך זיכער נישט אָפּזאָגען פון די רעכט אויף זיינע קינדער. פון דער אַנדערער זייט האָבען זיי אַפילו נישט געוואָלט צולאָזען דעם געדאַנק, אַז זיי וועט אויסקומען זיך צו שיידען מיט די ביזאיצטיגע סביבה, געוואוינהייטען, טראַדיציעס און אַפילו אמונה. זיי זענען אַלע דריי געווען גלוי־בענדע יודען ביז איצט אין מיטאַמאָל זאָל דאָס אַלץ איבערגעריסען ווערען? דאָס איז געווען אַ זעהר שווער און טראַגיש פּראָ־בלעם, וועלכעס האָט זיך נישט געלאָזען לעזען אויפ'ן אָרט. די שטילקייט האָט איבערגעריסען דער עלטסטער פון די אייניקלעך.

– אָבער, רבי, איהר וואָס זענט געווען ביזאיצט אונזער לעהרער און וועגווייזער, וואָס האָט אונז פערטרעטען אונזער פאָ־טער, איהר ווילט אונז איצט איבערלאָזען אַליין, אַז מיר זאָלען אַפילו נישט האָבען מיט ווע מען אַנ'עצה צו האַלטען. מיר זענען דאָך אונערפאַהרענע מענשען, מיר זענען יונג און אַזאַ שווערע זאַך צו לעזען איז נישט פאַר אונזערע כוחות. גיט אונז, רבי נאָך איצט אַנ'עצה, ווי אַזוי מיר דאַרפען האַנדלען און זיך אויפיהרען. מיר וועלען בלינד פאָלגען אַלץ וואָס איהר וועט אונז הייסען.

– ניין, קינדער, האָט דער רב דערויף געענטפערט. אַזוי ווי ביז איצט קען ווייטער נישט זיין. איך האָב איצט קיין שום עצה צו געבען, איהר מוזט אָנשטרענגען אייער פערשטאַנד און אַפילו אייערע פיזישע כוחות צו בעטראַכטען, אַנאַליזירען, דורכ־שטודירען אייער לאַגע און אָנגעהמען אַנ'ענטגילטיגען בעשלוס. איהר דאַרפט אייך נישט איילען. מאַכט אַלץ מיט ישוב הדעת און איהר וועט נישט בלאָנדזשען.

די יונגעלייט זענען אַוועק פון רב'ס וואוינונג פערטרויער־טע אין אַ הילפלאָזע לאַגע, אַליין נישט וויסענדיג וואָס צו טון.

ערשט נאָך 6 וואָכען צייט זענען צום רב געקומען די דריי יונגעלייט און דער עלטעסטער פון זיי האָט ערקלערט:

– רבי, מיר האָבען אַלע דריי בעשלאָסען צו ווערען אמתע יודען, קיין שום זאַך אין דער וועלט קען אונז נישט דערפון אָפּ־האַלטען, מיר וועלען וואַרטען ביז מיר וועלען ווערען פוליעהריג און אַלע נויטיגע פאָרמאַליטעטען אַדורכפיהרען. אין דער צייט בין איך געווען ביי מיין פאָטער אין רוסלאַנד און איהם ערקלערט וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך. זעהט אויס, אַז מיין פאָטער איז פון די מענשען, וועלכע עס געהט נישט אָן וואָס עס טוט זיך אַרום זיי, ער האָט אויף דער גאַנצער געשיכטע מיט גאָרנישט רעאַגירט. איצט זענען מיר פריי און וועלען זיין יודען.

אַזוי איז אויך געווען. אַלע דריי האָבען נאָכדעם ווי זיי זענען געוואָרען פוליעהריג אַדורכגעפיהרט די ברית-מילה'ת און אָפיציעל געוואָרען יודען. די פאָרמאַליטעטען זענען אַדורכגעפירט געוואָרען אין גאַליציען, דער עלטסטער פון די דריי יונגעלייט איז בעפרייט געוואָרען פון מיליטער-דינסט און האָט פיל ענער־גיע אָפּגעגעבען אַלץ צו ברענגען אין אָרדנונג. אַלע דריי ברי־דער האָבען ווייטער געוואוינט אין לאָדז.

(פאָרטזעצונג קומט)

די שרעקליכע שבועה.

אמערקווירדיגע געשיכטע וועגען א סוחר, וואס האט געבראכען זיין ווארט.

א מערקווירדיגע געשיכטע האט זיך נישט לאנג פערלאפען אין א קליין מאלדאוואנישען שטעטעל.

מיט צעהן חדשים צוריק האבען צוויי יודישע סוחרים, ארנאלד און בערענסאן, בעשלאסען צו גרינדען בשותפות א גרויסען עקספארט און אימפארט-מסחר אין א גרויסען מאסשטאב.

עטליכע חדשים לאנג האבען ביידע שותפים געפיהרט די דערמאנטע געשעפטען און ביידע האבען פערדינט א היפשע מטבע. איינמאל בעת בערענסאן איז צוריקגעקומען פון אויסלאנד, האט ער דערצעהלט זיין שותף ארנאלד, אז ער, בערענסאן, האט זיך דערוואוסט אין פראג פון א נייעם ארטיקעל, וועלכער קען מיט זיך ברענגען גרויסע פראפיטען. כ"י אבער צו קענען קויפען די דאזיגע סחורה, מוז מען האבען א פאנטאסטישע סומע פון געלד, וועלכעס נישט בערענסאן און נישט ארנאלד פערמאגען דאס.

ווען בערענסאן האט נישט אויפגעהערט צו מאלען פאר זיין שותף די גרויסע עשירות, וואס דער נייער מסחר קען פאר ביידע ברענגען, האט ארנאלד בעשלאסען צו ליקווידירען אלע אלטע מסחרים און אוועקצולעגען דעם גאנצען קאפיטאל פאר דעם נייעם מסחר. באלד ווי דאס איז געשעהן, האט בערענסאן אויסגעפונען, אז דאס געלד וועט נאך אלץ נישט קלעקען אויף צו קענען אנהויבען די נייע געשעפטען, און, אז עס איז נויטיג אנצוקומען צו נאך א גרעסערע הלואה

ארנאלד האט נישט לאנג געטראכט, ער איז אריין אין א גרעסערען באנק הויז, וואו ער האט געקריגען א גרויסען קרעדיט

ארנאלד האט גערופען זיין שותף און מיט ציטערדיגע הענד איהם איבערגעגעבען דאס געלד. דערביי האט ארנאלד א שארפען קוק געטון אויף זיין שותף און איהם קלאהר געמאכט, אז אין דער דאזיגער רגע פערטרויט ער אין זיינע הענד נישט נאר דאס גאנצע פערמעגען, נאר זיין לעבען און דאס לעבען פון זיין פרוי און קינדער. ארנאלד האט דעריבער געבעטען ביי זיין שותף בערענסאן, ער זאל זיך נישט לייכטזיניג בעציהען צו זיין לעבען און צו דעם לעבען פון זיין פאמיליע.

בערענסאן, וועלכער האט ארויסגעפיהלט אין זיין שותפ'ס רייד אנ'אומצוטרוי צו זיך, האט גענומען בערוהיגען ארנאלד'ן און איהם, אין געגענווארט פון ווייב און קינד, געשוואוירען, אז ווען ער וועט נישט צוריקברענגען דאס געלד, אדער סחורה פאר'ן געלד, אזוי זאל מען אין דעם זעלבען לעדערנעם טאש, וואו עס געפינט זיך איצט דאס געלד, ברענגען צו פיהרען דאס אש פון זיין קערפער...

איניכען איז בערענסאן אפגעפאהר'ען קיין פראג. אז עס איז אוועק א שטיק צייט און בערענסאן איז נישט צוריקגעקומען און האט אויך גאר נישט געשריבען, איז ארנאלד א פערצווייפעלטער אוועק קיין פראג אויפזוכען זיין שותף.

אנגעקומען אין פראג, האט ער אומעטום נאכגעפרעגט אויף זיין שותף. אבער קיינער האט נישט געוואוסט צו געבען וועגען איהם עפיס א תשובה מאנכע האבען גזאגט, אז בערענסאן האט זיך מכתמא פערשפעקולירט און פערלוירען דאס גאנצע געלד; אנדערע ווידער האבען געמיינט, אז בערענסאן האט דאס געלד צוגענומען און איז דערמיט פערשוואונדען.

א געבראכענער האט זיך ארנאלד אומגעקעהרט א היים. מענשען האבען מורא געקריגען ער זאל נישט אראפ פון זינען, און זיין פרוי האט געמוזט שטענדיג היטען איהם ער זאל נישט ענדיגען מיט זעלבסטמארד.

דריי חדשים נאך דער דאזיגער געשיכטע, ווען ארנאלד איז אריין אין א גרויסער מרה-שחורה און נישט אויפגעהערט צו וויינען אויף זיין שרעקליכען אומגליק, איז ער צוגעשטאנען צו זיין ווייב, זי אל איהם ערלויבען פאהרען איבער דער וועלט אויסצוגעפינען זיין אונגעטריישען שותף.

נישט האבענדיג קיין אנדערע ברירה האט די פרוי ערקלערט, אז זי וועט צו אלץ מסכים זיין, נאר מיט דעם איינעם תנאי, א הר מאן זאל מיט איהר פריהער אריינפאהרען אין דעם שכנות'דיגען שטעטעל צום רבין, פרעגען ביי איהם אן עצה.

אויף מארגען זענען שוין ארנאלד און זיין פרוי געווען אין דעם שכנות'שטעטעל ביי'ם רבין, וועלכער איז בעוואוסט אין דער גאנצער געגענד פאר א פרומען און גאטספארכטיגען מאן.

דא האט אבער פאסירט עפעס אויסערגעוועהנליכעס.

אזוי ווי ארנאלד און זיין פרוי זענען אריבערגעטראטען די שוועל פון דעם רבינ'ס פארצימער, האבען זיי פלוצים דערזעהן אין א ווינקעל פון דעם חדר די זעלבע לעדערנע טאש, וועלכע ארנאלד האט מיט דריי חדשים צוריק געבעבען זיין שותף בערענסאן אויף איינצופאקען אין איהר דאס געלד פאר זיין אפפאהרען קיין פראג.

מיט ציטערדיגע פינגער האט ארנאלד אויפגעריסען די טאש און ווי דערשראקען און ערשטוינט איז ער געבליבען, ווען ער האט דארט געטראפען א שווארץ זעקעלע מיט אש.

א צעמישטער איז ארנאלד אריין צו דעם רבי'ן אין חדר, וואו ער האט געטראפען א פרעמדען מאן, וועלכער שטעהט איינגעבויגען אין דרייען און מיט טרערען אין די אויגען בעט ער עפעס פון דעם רבי'ן.

גלייך ווי דער צושראקענער ארנאלד האט א פרעג געטון ביי דעם רבי פון וואנען דער טאש האט זיך גענומען און וואו עס געפינט זיך דער מאן, וועלכער האט איהם געבראכט, האט זיך דער פרעמדער אויסגעגלייכט און געזאגט, אז ער איז דער יעניגער, וואס האט מיט זיך געבראכט דעם טאש און אז אין איהם געפינט זיך א זעקעלע מיט אש פון זיין פערשטארבענעם ברודערס קערפער. און דער פרעמדער האט איבערגעגעבען פאלגענדע קורצע געשיכטע.

זייענדיג אין פאריז, האט ער פלוצלונג געקראגען פון זיין ברודער, פון וועלכען ער האט שוין נישט געהערט לערך פופצעהן יאהר, א טעלעגראמע, אז ער געפינט זיך שווער קראנק. ער איז גלייך אוועק אין דער סאנאטאריע, פון וואנען דער ברודער האט איהם צוגעשיקט די טעלעגראמע, ער האט איהם אבער דארט שוין מעהר נישט געפונען. אין עטליכע טעג ארום האט ער בעקומען א בריף פון פאריזער קרעמאטאריע, אז דארט געפינט זיך דאס אש פון זיין פערשטארבענעם ברודער. ער איז גלייך אוועק אין דער קרעמאטאריע און אויסגעפונען, אז דאס אש איז טאקע פון זיין טויטען ברודער.

דאס ערשטע האט ער דאס אש ארויסגענומען פון דער קרעמאטאריע און עס געבראכט א הער, כדי עס מקבר צו זיין אין ברודערס געבורטס-שטעטעל. אזוי ווי די חברה-קדושה וויל אבער נישט ברענגען די אש צו קבר ישראל, איז ער געקומען צום רבי'ן בעטען ביי איהם א היתר, מען זאל מעגען מקבר זיין די אש פון זיין טויטען ברודער...

דערהערענדיג די דאזיגע געשיכטע, האט זיך ארנאלד און זיין ווייב דערמאנט אין זיין שותפ'ס שבועה — און זיי האבען זיך ביטער פונאנדערגעוויינט...

ה. נ. פ.

קאנפערענץ פון אינטערנאציאנאלן ליבעראלן יודענטום.

(קארעספאנדענץ פון לאנדאן צום „נייעם פאלקסבלאט").

צווייטער טאג.

לאנדאן. (י.ט.א.) אויפ'ן צווייטען טאג פון דער קאנפערענץ פון אינטערנאציאנאלען ליבעראלען יודענטום. האט ראבינער סאמועל שולמאן פון ניו-יארק געהאלטען א רעפעראט: „די סינאגאגע אין מאדערנעם לעבען". דאס יודענטום, האט דער רעדנער געזאגט, איז א רעליגיע פאר מאדערנע מענשען. די יודישע רעליגיע איז די אויטאביאגראפיע פון דער יודישער נשמה. די סינאגאגע גיבט דעם מאדערנעם מענשען דריי זאכען: די אמונה אין גאט, וואס שטעהט העכער פון מענשליכען בעגריף, א טישען לעבענס-געזעץ און א בעסערען עתיד פון דער מענשהייט. אין דאזיגען זין איז ישראל א נאציאן, א היסטארישע פאלק, פעראייניגט דורך א געמיינזאמע מיסיע. מיר ווארפען אפ יעדען בעגריף פון נאציאנאליטעט, באזירט אויף בלוט. דער יודישער אינדיווידואליסט שטיצט זיך אויף געמיינזאמע אידעען. מיר נעמען אנטייל אינ'ם נאציאנאלען לעבען פון די פעלקער צווישען וועלכע מיר לעבען. א אידעע קען פעראייניגען פעלקער, בלוט איז נישט קיין פעראייניגונגס-בריק. מיר האבען נאך נישט ערפילט אונזער מיסיע צו בעקענען די וועלט מיט די גאטהייט. די מערב-וועלט האט נאך נישט איבערגענומען דעם יודישען בעגריף פון דער גאטהייט אין געהיימניס פון זייערע הערצער, פערהייליגען די מערב-פעלקער דעם מענש, נישט גאט. דאס איז די געצענדינערײ פון דער ציוויליזירטער מענשהייט.

די יודישע רעליגיע ווייסט נישט פון ביאת-המשיח אין געשטאלט פון א מענש. די אמונה און משיח איז די האפנונג זעלבסט. די ערפילונג פון דער האפנונג פארניכטעט דעם אידעאל. דער אלטער טעסטאמענט איז א פאלקאמער און ברויכט קיין פארטזעצונג. דאס יודענטום ווייזט נישט פון קיין צוויי-הייט. דאס יודענטום זעהט נישט גאט אין גוטע, און דעם בלינדען פאטום אין שלעכטע געשעהענישען, וועלכע עס גיבט בכלל נישט. דאס יודענטום זעהט דעם רצון פון בורא אין אלע געשעהענישען, אין גוטע, ווי און די, וואס עס דאכט זיך או"ס אז זיי זענען שלעכטע. די שפעקולאציע וועגען השארת הנפש איז נישט קיין יודישע „כשם שמברכים על הטוב כך מברכם על הרע". ווען עס וואלט עקזיסטירט א השארת-הנפש וואלט עס געווען א גוטע זאך. עס איז אבער א אומזין פון אונזער זייט דאס צו פערלאנגען.

נאכהער האט ראבינער דר. מאקס מילער פון בערלין געהאלטען א רעפעראט וועגען דער, ביבעל-קריטיק און ראבינער דר. מאטוק פון לאנדאן האט רעפערירט אויף דער טעמא: „וועגען דעם תנ"ך און גאטעס-דינסט און קינדער-ערציהונג". דער וועג צו פערשטעהען דעם מהות פון יודענטום — האט געזאגט דער רעדנער — פיהרט דורך דער ביבעל. א דאנק דעם תנ"ך האט דאס יודענטום געקאנט בייסטעהען אלע נסיונות. פיל שטעלען פו דער ביבעל דארף מען אבער פערשטעהען אלס לעגענדען. עס איז למשל נישט בעגרייפליך די שטעלע אין חומש וועגען אויס'ה-ג'ענען אלע זכרים אין מצרים. דער תנ"ך דארף פערנעמען דעם אויבען-אן, ווייל ער איז די העכסטע און הייליגסטע שאפונג פון מענשען, וואס האבען געהאט דעם אמת'ן רוח-הקודש, גענומען פון דער גאטהייט.

אין וואלד פון ליידענשאפטען.

(ראמאן).

(297

— דאס איז ער! — האט אויסגערופען פראנק — דאס איז באטיאני! הייסט עס אז פיעטרא לאסקארע האט די זאך ערלעדיגט! איצט, ליבע לארא, וועסטו צוריק אנקומען צו דיין ריכטיגען מאן, און איך וועל זיך האבען אזוי-ארום אפגערעכענט מיט לויכטער'ן! איך האב נאך נישט פערגעס'ען, ווי ער האט מיך געבונדען און אונטערגעצינדען מיין הויז!

עס האט זיך דערהערט א לייכט קלאפען אין דער טיר.

פראנק האט אפגערוקט דעם ריגעל

ער האט דערזעהן פאר זיך שטעהן א וואוקסיגען מאנספערשוין אין א יודישער יופעצע מיט א געדיכטער געלער בארד, און מיט א ברייטען קאפעליוש, וואס איז ביי דעם גאסט געווען בידעריג אראפגערוקט אויפ'ן שטערן.

פראנק האט זיך אפילו נישט געגעבען די מיה צו אריינקוקען איהם ווי געהעריג אין פנים: אויף דעם אנגעקומענעם איז דאך געווען אנגעטון די זעלבע יופעצע, וואס ער האט מיטגעגעבען דעם איטאליענער, און די זעלבע געלע בארד.

דעם אלטען יודען איז גאר נישט איינגעפאלען, אז פאר איהם שטעהט נישט דער גראף באטיאני, דער קאמענדאנט פון פראג.

א גוטען אווענד, גראף באטיאני! — האט פראנק ארויסגעשעפטשעט — איהר זענט א זעלטענער גאסט אין דעם הויז, אבער די סיבה פון אייער קומען איז אויך א זעלטענע!

— שוין-זשע — האט ארויסגעשעפטשעט דער כלומרשטער גראף באטיאני — שוין-זשע געפינט זיך לארא פאן-בערגען אין אייער רשות, און איהר ווילט זי מיר פערקויפען?

— איך זעה שוין, אז פיעטרא לאסקארע האט נישט געקאנט האלטען דעם סוד! — האט דער אלטער פראנק געענטפערט — יא, גאנץ ריכטיג, גראף באטיאני, אין מיין שטייגעל איז אריינגעפלויגען דאס פייגעלע, וועלכע איז אייך שטענדיג געפעלען געווארען, און אויב איהר ווערט פאר איה בעצאהלען צוואנציג טויזענד גילדען, ווערט זי זיין אייערע! איהר קאנט זי אייך דאן פערשפארען אין א גאלדען שטייגעל אין גראדשין, און טון מיט איהר אייער רעכט אלס בצזעצליכער מאן!

דער געקומענער האט געמאכט אנ'אונגעדולדיגע בעוועגונג.

פראנק האט פון דער דאזיגער בעוועגונג געלערנט פשט, אז דער גראף באטיאני קאן זיך שוין נישט דערווארטען אויף דער צוזאמענטרעפעניש מיט דער שענער לארא.

— די צוואנציג טויזענד גילדען האט איהר ביי זיך? — האט פראנק א פרעג געטון.

דער כלומרשטער גראף האט אנגעוויזען אויף זיין ברוסט.

— הייסט עס, אז איהר האט דאס געלד ביי זיך? — האט זיך פראנק איבערגעפרעגט — אויב אזוי, וועלען מיר אראפגעהן אין קעלער! דארט וועט איהר זיך אויף אייערע אויגען איבערצייגען, אז איך חצל אייך אין אייער רשות איבערגעבען, נישט קיין אנדערע ווי לארא פאן-בערגען! ווארט דא צו א ווייל' אין פירהויז, און איך וועל דערווייל' אנציגדען א לאמטערען און נעהמען דעם שליסעל.

דער כלומרשטער גראף באטיאני האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, און אהרן פראנק איז שנעל אוועק פון איהם.

אין א דריי מינוט ארום איז ער צוריקגעקומען, האלטענדיג אין איין האנד א לאמטערן מיט אנ'אנגעצונדענן חלבליכטעל, און אין דער צווייטער — אנ'אלטען פערזשאווערטען שליסעל.

— אלזא מיר געהען, הער גראף! — האט ער זיך געווענדעט צום געקומענעם — ווען איהר וועט אבער אראפ אין קעלער, זאלט איהר זיך נישט דערשרעקען! דארטען, פערשטעהט איהר מיך, איז נישט איבעריג געמיטליך, און לאנג איבערלאזען דארט די פרוי לארא וואלט איך סיי-ווי נישט געקאנט! איך פערזיכער אייך, הער גראף, אז דאס איז א פרוי, וואס א מלך, דער גרעסטער מלך וואלט זיך זי געוואונשען צו האבען, נישט נאר א גזלן, א רויבער! זי איז געווארען נאך שענער, און נישט בחנם רופט מען זי דער פערעל פון רהיין! איך זאג אייך דעם ריינעם אמת, ווען איך בין נישט אזוי אלט און שוואך, וואלט איך זיך אליין פערקוקט! איך וואלט... נאר זייט נישט בייז! איך הער, עס געפעלט אייך נישט, אז יודען קאן עפיס אויך געפעלען! איהר קאנט אבער זיין רוהיג, און איהר דארפט אויך נישט זיין אייפערזיכטיג צו מיר — איך האב זיך אפילו צו איהר מיט א פינגער נישט צוגעריהרט! אט גלאט, איך רעד גאר אזוי...

אזוי האלטענדיג אין איין רעדען, איז פראנק מיט זיין גאסט אדורך דעם הויף, און זיי זענען געבליבען שטעהן פאר א נידעריג טירעל.

דער יוד האט זי אויפגעעפענט און אנגעהויבען צו בעלויכטען מיט'ן לאמטערן די טרעפען, וואס האבען געפיהרט גאנץ טיף אראפ.

די דאזיגע טרעפען זענען געווען אלט און האלב תרוב, אזוי, אז עס איז געווען א סכנה צו שטעלען א פעסטערען שריט אויף זיי.

דער אלטער פראנק איז געגאנגען פאראויס, און דער כלומרשטער גראף באטיאני איז איהם נאכגעגאנגען.

ווען דער אלטער יוד וואלט א קוק געטון אויף צוריק, און דערזעהן מיט וואס פאר אויגען דער גאסט זיינער האט געשנעפירט און אכטונג געגעבען אויף זיין יעדער בעוועגונג, וואלט ער זיך שוין געוויס אנגעשטויסען, אז די צוואנציג טויזענד גילדען מעג — ער פערגעסען, און אז עס שטעהט איהם פאר זעהר א מיאוס'ער סוף.

זיי זענען אראפ גאר אונטען, און זענען אדורך א שמאלען לאנגען קארידאר ביז זיי זענען צוגעקומען צו א גאנץ גרויסען געוועלבטען קעלער-רוים.

דער דאזיגער קעלער איז געווען קוים בעלויכטען פון א פערשטויבטען לאמטערן.

ווי א פערגליווערטער איז דא געבליבען שטעהן דער כלומרשטער גראף באטיאני.

(פארטזעצונג קומט).

דער טרעהרען-אינזעל ווערט אפגעשאפט.

א ספעציעלע אמעריקאנער קאמיסיע וועט אונטערזוכען די עמיגראנטען אין פוילען, אנשטאט אויף עליס-איילאנד.

וו א ר ש א, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין אמעריקאנישען קאנסולאט אין ווארשא ווערען געמאכט הכנות פאר דער מעריצינישער און עמיגראציע-קאמיסיע, וואס קומט-אן קיין פוילען דעם 1. סעפטעמבער.

די קאמיסיע וועט אונטערזוכען די עמיגראנטען דא אויפ'ן ארט, אנשטאט דעם אפגעשאפטענעם עליס-איילאנד.

די קאמיסיע וועט בעשטעהען פון אמעריקאנער דאקטוירים און בעאמטע אונטער'ן פארזיץ פון אמעריקאנער קאנסול.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער קאנסול אויפגעהערט ארויסצוגעבען וויזעס די אלע עמיגראנטען, בנוגע וועלכע מ'האט דעם מינדעסטען חשד, אז מ'וועט זיי פערהאלטען אויף עליס-איילאנד.

*

דער אמעריקאנער קאנסול האט בעקומען פון עליס-איילאנד א טעלעגראפישע ידיעה, אז ס'ווערען צוריקגעשיקט 3 יודישע עמיגראנטען פון פינסק.

וויל'סטו פאר
רייסעריי-בעזיצער

רייסעריי-ברעטלעך און אלע בעצייגונגען מיט פלאכע און רונדע שטיפטען פאר שמאלע און ברייטע רייסערס צו בעקומען ביי

A. Szlezynger
CEGIELNIANA 66,
869 Telefon 24-49.

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 א'בענד

ד"ר וואליגס י	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—3
ד ר ערשנער	קינדער-קראנקהייטען	10.30—9 5 30—4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	12—10 6-5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	1—11
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—12
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	3—1
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפר ך שטערונגען חי שטאמלען א. ז. וו. פאק'ן-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — היזוטען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אורינ, פלעגמא און בלוט. 2170

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט
עס נעהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	9 2 נ'מ.
ד"ר לאזשינסקא סטאראזאלסקא	צאהן-ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציהן, קאראנען, פאמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.
וויזיט 3 זלאטעס.

9191

Dr. med.
EYCHNER JAKÓB
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע און קינדער קראנקהייטען.
נעמט אן פון 6—7 אין אוו. זונטאג פון 3—4 נב.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספע. פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען,
נעמט אן פון 6 ביז 8 אוועגד.
פון 12 ביז 1 מיטאג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מארק, פעטריקאווער 294.

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!

אין טאמער יאר זאלסטו קומען צו לויפען אין בורא פעטריקאווער 18, וואו ס'ווערט ערלעדיגט אלערליי ביטעם לויט'ן אוסטאוו, קלאזורעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדמיאראניעס. רעקורס-ן - וועגען קאנצעסיעס אין קאמיסאריאט-רושאנדו, ביטעס ין אלע פאליציי-בעצירקן, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אלטע אינטערציזיעס, אקטען דאראצייזעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. 503
שנעל, רעיעל און ביליג!

שפארט געלד!

פון אלטע בינדעס און קראוואטען ווערען איבערגעמאכט אויף נייע שליפלעך און קראוואטען ווי אויך פערשידענע בינדעס צו ווענדען און פון נייע שטאפען צו ביליגע פרייזען.
ביי הערשקאוויטש וואלבארסקא 31.

קאמוניקאט.
גענעראל-פערזאמלונג פון „בר-כוכבא"
היינט, מאנטאג, דעם 19. יולי, 8 אזייגער אין אווענד קומט פאר אין איינענעם לאקאל (פאלודניאווא 11) צום צווייטען טערמין
די יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
אויף דער טאג-אָרדנונג: 1) בעריכט פון דער טעטיגקייט; 2) וואהלען פון א פערוואלטונג און 3) פארשלאגען.
אלע מיטגלידער, כיי אקטיווע, סיי פאסיווע, ווערען אויפגעפאדערט פינקטליך צו קומען. 778 די פערוואלטונג.

יודישע ארטיסטען,
אויפמערקזאם!

די יודישע טעאטער-געזעלשאפט „הבימה" אין טשעכאסלאוואקיי (די איינציגע חברים-טרופע, וואס עקזיסטירט זינט 919), וויל פאר דעם קומענדיגען ווינטער-סעזאן אויפנעהמען עטליכע בעסערע יודישע אקטיארען און אקטריסעס אלס מיטגלידער פון דער דערמאנטער געזעלשאפט.

פאראינטערעסירטע פערזאנען: ערשטער און צווייטער ליבהאבער, א בוף (פאם) קאמיקער, פרעזאדאנע סובּרעטע, צוויי כאריסטקעס און צוויי כאריסטען מיט געשולטע שטימען, דארפען תיכף זיך ווענדען בנוגע איינרייזע-וויזעס, בעדינגונגען און אנדערע אינפארמאציעס צים פארשטעהער פון דער חברים-טרופע אויף פאלגענדען אדרעס:

Z. FRANZOS, PRESSBURG (Bratislava)
Hotel „Jelen" (Čechoslovakei) 732

קאנצעסיאנירט דורך דער עלעקטראווניע.
ווער סוויל האבען א ליכטיג לעבען!
זאל קומען בעוואוסטער פירמע צו דער

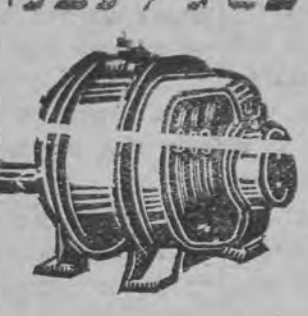

ב. ראטביין
קאנסטאנטינער 3
וועלכע פיהרט אויס אלע ארט עלעקטרישע אנלאגען, ליכט און קראפט. גרויסער אויסוואהל פון עלעקטרישע ארטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

קלעפסירוע
ווערען אין פערלויף פון איין שעה
אויסגעפערטיגט און אויס געקלעפט אין אלע גאסען
דרוקעריי פון „נייעם פאלקסבלאט"
פעטריקאווער 21

שריי בען
שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בערימטער קאלינראף
ל. בערמאן
זאמענהאפ 4

שייטלען
פון פרימא האאר, פערש.
קאמיענגא 5, 2-טן הויף
ביי בצלאל פארושצקי.

זאל גאנץ לאדז וויסען, אז דאס
מעבעל-געשעפט
פון פלאטשאוויטש און רעכט
145 פעטריקאווער 145 אין הויף
האט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאגער אגר.-אויסוואהל פון שלאף-צימער, עס-צימער, ביורא-איינריכטונג קיכען-מעבעל, ווי אויך עגצעל-וועגענשטענדע אלעס פון אייגענע אויסארבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך גענוצטע מעבעל און צאהלען די העכסטע פרייזען. 387
פאר באר! אויף וועקסלען!

דאנטיסט און צאהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאנסטאנטינער 5
נעהמט אן אלע טאג פון 9 פריה ביז 8 אוועגד.
פרייזען ביליגע! בעראטונג אהן געצאהלט

Dr. Adam GROSGLIK
27 Aleje Kościuszki 27.
הויט און ווענעריש קראנקהייטען.
רענטגען און ליכט-הייל-אינסטיטוט
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אוועגד. 111

28 נאר 28 נאר 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואנעס, פעלצען, אנצינער, ניימאשינען אז"וו, בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאנג-עקזיסטירענדע פירמע
ה. ראזניק, בענעדיקטא 28
נאך איך צאהל די העכסטע פרייזען!
בעמ.: ביי מיר אויף לאגער שטענדיג פערשידענע גענוצטע מעבעל און נייען צושטאנד.
פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראל!
28 נאר 28 נאר 28

פאר 5 זלאטעס
עלעקטריש בעלייכטונג אינשטוב!
אויף ראטעס נור צו 5 זלאטעס וועכענטליך בעקומט איהר ביי מיר נייע אנלאגעס און איבערמאכען פון אלטע אויף נייע אנלאגעס, ווי אויך פערשידענע עלעקטראטעכנישע מאטעריאלען, זשארובקעס, גאז-צילינדערן אלעס צו זעהר ביליגע פרייזען. קומט, איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: פיאן פאר קאסע.
מיט אכטונג ה. סאלניק,
ציגעל-נאס 63 (בהם פוילישען מעבער)

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א. ז. וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. וויצמאן נארוטאוויטש 9
(דזיעלנא)
און מעבעל-געוועלב, (פרזוואס-וואוינונג שענקעוויטש 29
ביי מיר איז שטענדיג פערשיד. גענוצטע מעבעל און גוטען צושטאנד צו פערקויפען 1374

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאוווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$-$6^1/_2$
ד"ר רוזשאנער	הויט-און געשלעכט קר.	11—10 2—1
ד"ר גאלדשטיין-פאראק	אויגען-קראנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייט	7-8 1-12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פאפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ ליבען-קר.	7-$5^1/_2$ 1-11
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פרוסאק	צאהן-ארצט	10—2
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	7—4

צאה -טעגדהיילונג, בעלייכטונגען, קא ענען, פאמבען, א או. ה.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שמאלער.
אימפונגען נעגען שארלאך (סקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.

אנאנסע-פרייזן: [illegible]

אבאנעמענטס-פרייז: [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i B. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.